

TARİHİ MATERYALİZMİN ÇARPITICILIĞINDA ZITLARIN BİRLİĞİ

- I. BÖLÜM: C. BETTELHEIM'IN
"GERÇEK DEVRİMCİ
KARAKTERİ"
II. BÖLÜM: R. YÖRÜKOĞLU'NUN
ÇADIRI
III. BÖLÜM: BAZI SONUÇLAR

ZITLARIN BİRLİĞİ

Kıvılcım Yayıncılık

Birinci Baskı: Temmuz 2005

İkinci Baskı: Temmuz 2006

Kıvılcım Yayıncılık

Sahibi: Kıvılcım Ltd.

Adres: Şht. Sıtkı Hasan Sok.

No: 5, Kızılbaş Lefkoşa –Kıbrıs

Tel: 0392 22 70 680

Faks: 0392 22 70 681

Web-sitesi: www.kibristasosyalistgercek.net

E-posta: info@kibristasosyalistgercek.net

Kıbrıs Sosyalist Partisi

Web-sitesi: <http://www.kibrissosyalistpartisi.org>

E-posta: kibris_sosyalist_partisi@hotmail.com

İÇİNDEKİLER

I. BÖLÜM.....	3
C. BETTELHEİM'İN "GERÇEK DEVRİMCİ KARAKTERİ".....	3
PROFESÖR BETTELHEİM'İN "GERÇEK DEVRİMCİ KARAKTERİ".....	4
I.....	4
1- Üretici Güçlerin Birincilliğinden "Sosyal ilişkilerin" Birincilliğine...	4
2- Profesör'ün Eski Görüşlerinin "Kaynakları"?.....	6
3- C. Bettelheim Nasıl Kurtuldu?.....	6
4- C. Bettelheim'ın "Ne Yapmalı"sı.....	7
-II-.....	8
C. BETTELHEİM'İN TEZLERİ.....	8
-III-.....	10
C. BETTELHEİM'İN TEZLERİNİN ANLAMI.....	10
A- ÜRETİM ÜZERİNE.....	10
1- Üretici Güçler-Üretim İlişkisi Diyalektiği.....	12
i- Olumlu, olumsuz (pozitif, negatif).....	12
Birincil, ikincil.....	12
Temel, sonuç.....	12
ii - karşılıklı etkileme.....	12
2- C. Bettelheim'ın Diyalektiği.....	13
B- SINIF MÜCADELESİ ÜZERİNE.....	14
i- Yansıma ilişkileri:.....	15
ii- Yansıyan ve Yansıması:.....	16
iii- C. Bettelheim'ın diyalektiği.....	16
C- C. BETTELHEİM'İN "SOSYAL İLİŞKİLERİ".....	17
D- ÜRETİM İLİŞKİLERİ VE HUKUK.....	19
E- MARX VE LENİN'E ATIFLAR.....	21
F- C. BETTELHEİM'İN SONU GELMEZ SINIF MÜCADELESİ.....	24
II. BÖLÜM.....	26
R. YÜRÜKOĞLU'NUN ÇADIRI.....	26
Üretim İlişkileri ile Üretici Güçlerin Niteliği Arasındaki Zorunlu Uygunluk Ekonomik Yasası ve R. Yürükoğlu'nun Çadırı.....	27
-I-.....	27
1- "Çadır" nedir?.....	27
2- Üretim ilişkilerinin öncelliği, veya R. Yürükoğlu'nun bir "teorik açılımı" ve sosyalizmin buna uygun inşası.....	27
-II-.....	28
1- Ekonomik Yasaların Nesnelliği.....	28
2- Üretim İlişkileri ile Üretici Güçlerin Niteliği Arasındaki Zorunlu Uygunluk Ekonomik Yasası.....	29
3- Ekonomik Gelişmenin Kanunlarına Uyulmadan Sosyalizm Kurulamayacağı Gibi, "Yaşayan Sosyalizm" de Öldürülür.....	30
-III-.....	31
R. YÜRÜKOĞLU'NUN SOSYALİST DEVRİM TEORİSİ.....	31
-IV-.....	33
R. YÜRÜKOĞLU'NU YANLIŞ ANLAMIŞ OLMAYALIM?.....	33
-V-.....	36
R. YÜRÜKOĞLU: SOLCU MU SAĞCI MI?.....	36
III. BÖLÜM.....	37
BAZI SONUÇLAR.....	37
-I-.....	38

ZITLARIN BİRLİĞİ.....	38
1- Zıttına Dönüşüm	38
2- Zıtların Birliği	38
i- Bilincin Belirleyiciliği	39
ii- Proletarya Diktatörlüğünde Devlet Mülkiyetine Rağmen Üretim ilişkilerinin Kapitalist Olması	39
iii- “Yasalarla”, “Kararnamelerle” Mülkiyetin Sosyalist ilan Edilişine Karşı Çıkmamak	40
iv- Sınıfların Ortadan Kalkması	40
v- Sosyalizm uzun zaman ister	41
-II-	41
MAYIS YAYINLARI VEYA YUNUS DOST’UN “KOMÜN DERSLERİ VE BÜROKRATİK YOZLAŞMA” BROŞÜRÜ.....	41
1- Politikanın belirleyiciliği, üstünlüğü vs.....	42
2- Üretim ilişkilerinin Öncelliği	43
3- Birkaç Seçme	44
-III-	44
BOLŞEVİK PARTİZAN, SPARTAKÜS, MÜCADELE BAYRAĞI	44
-IV-	49
PARTİZAN	49

I. BÖLÜM

C. BETTELHEİM'İN "GERÇEK DEVRİMCİ KARAKTERİ"

PROFESÖR BETTELHEİM'İN “GERÇEK DEVRİMCİ KARAKTERİ”

Bu yazımızda Profesör Charles Bettelheim'in "SSCB'nde Sınıf Mücadeleleri: İlk Dönem. 1917-1923" başlıklı kitabına yazdığı Ocak 1974 tarihli önsözü ele alacağız.

Profesörün enteresan hayat hikayesini, 1936'da SSCB'nde iken meşhur mahkemeler sırasında Sovyet halkında hakim olan muazzam korkuları nasıl hissettiğini de içeren bu hikayeyi öğrenmek isteyenler için ele alacağımız önsözün kötü bir tercümesi "Birikim, Sayı 30-31, Ağustos-Eylül 1977 Sy. 65-87'de mevcuttur.

Bizi profesörümüzün fikirleri ve fikir değişiklikleri ilgilendiriyor. Gelin hep birlikte onlara bir göz atalım:

I

1- Üretici Güçlerin Birincilliğinden “Sosyal ilişkilerin” Birincilliğine...

“1962-67 arasındaki yazılarımın esas hatası, orada objektif gereklilikler tarafından empoze edilen şeylerin esas olarak üretici güçlerin gelişme seviyesine bağlanmış olmasıdır. Bu yazılarda “üretici güçlerin tabiyatı” kavramına değinilmişse de, bu kavramın kesin önemi geliştirilmemiştir. Dolayısıyla, (ekonomik planın sadece bir aracı olabileceği) toplumsal olarak belirlenmiş bir siyasete esas engelin üretici güçlerin gelişme seviyesinde değil fakat, daha ziyade hakim sosyal ilişkilerin -yani, hem kapitalist iş-bölümünün yeniden üretimi hem de, bir yandan bu iş-bölümünün bir sonucu iken ayrıca, bu (iş-bölümünün -Ç.N.) (bireylerin ve şirketlerin kendi çıkarlarına kollektif çıkarlar üstünde öncelik tanıyan “subje”ler olarak “faaliyet göstermesine” sebep olarak: ki bu sonucusu, dahası, eğer antagonist sınıf çıkarlarının yokolması için şartları gerçekten yaratacak bir siyasetin talepleri ile özdeşleştirilmezse muhtemelen sadece anlık ve sahtedir) yeniden üretimi için sosyal şartları oluşturan ideolojik ve siyasi ilişkilerin tabiyatından oluştuğu açığa çıkarılmamıştı.

Demek ki, Sosyalist Ekonomiye Geçiş başlığı altında toplanmış yazılarda açıkça ortaya çıkmayan şey, üretici güçlerin gelişmesinin kendi başına asla kapitalist iş-bölümünü veya diğer burjuva sosyal ilişkileri yok edemeyeceği idi. Söylenmemiş olan şey, sadece proletarya diktatörlüğü altında geliştirilen ve -kitlesel çaptaki bilimsel denemeler ve teorik analizler sayesinde- doğru olarak yönetilen sınıf mücadelesinin kapitalist işbölümüne ve aynı zamanda sömürü ve zulüm ilişkilerinin yeniden üretimini mümkün kılan ideolojik ve siyasi ilişkilere hücum ederek kapitalist ekonomik ilişkileri yokedebileceğidir. Sovyet sosyal şekillenmesinin bir analizini hazırladığıma değindiğim Ekonomik Muhasebe ve Mülkiyet Şekilleri'nde meta ve para ilişkileri ve sosyalist planlamanın gelişmesini ilk ve herşeyden çok sosyal ilişkilerin devrimcileştirilmesine değil de, herşeyden önce üretici güçlerin gelişmesine (hem de şöyle böyle doğru bir çizgi, şeklinde anlaşılan bir gelişme olarak) bağımlı görmeye meyleden sorunlu anlayışından uzaklaşmaya başladım...” (a.g.e., s. 14-17, İngilizce baskısından kendi tercümemiz.)

"1962-1967 arasında üretilmiş bir dizi yazıyı biraraya getiren Sosyalist Ekonomiye Geçiş'te kendimi SSCB'nde olduğu gibi Küba'da da meta ve para

ilişkilerinin varlığı ile, (ekonomik planın işlemesine rağmen) birbirlerinden, de fakto, relatif bağımsızlık içinde çalışan ve böylece "ekonomik subje"ler olarak işleyen üretim birimleri arasındaki bağın varlığını göstermeye adadım."

Toparlayalım:

Profesörümüz 1962-1967 arası yazılarında, yani:

i- Bir tarım "üstadı" olan ve önüne gelen herkesi parti kurallarına uymamakla, mesela Kongre kararlarına uymayarak Kollektif olmamakla suçlayan Kruşçef ve şürekası SBKP XIX. Kongresinin tarım alanında aldığı kararların tam tersi yönde " El değmemiş toprakları kazanmak" planıyla sahneye çıkıp Sovyet ekonomisini rayından çıkarttıktan sonra;

ii- Makine Traktör İstasyonlarındaki tarımda kullanılan en önemli üretilen aletleri kollektif çiftliklere satıldıktan ve böylece meta ve para ilişkilerinin alanı daraltılacağına genişletildikten, bu üretim aletlerine sosyalist devletin sahip olmasının mümkün kıldığı hızlı gelişmeleri engellendikten, kolhozların solhozlara dönüşmesi engellendikten... sonra;

iii- tüm bunların sonuçlarıyla el ele bir de merkezi planlamayı imkansız kılacak, üretim birimlerini "bağımsız subje"lere dönüştürecek tedbirler alındıktan, sosyalizm şartlarında tek tek ünitelerin mali kontrol aracı olan karlılık, sosyalizmin mümkün kıldığı daha üst düzeydeki milli ekonomi çapındaki karlılığı yadsımayan bu karlılık tek tek üniteler için karlılığa dönüştükten... sonra

iv. tüm bunlarla ilişki içinde ağır sanayinin öncelliği tezini lafta kabullenir görünürken her geçen gün hafif sanayinin ağırlığını artırdıktan... sonra...

Kruşçof ve şürekası tüm bunları yaptıktan sonra geliyor bizim profesörümüz ve bize Sovyetler Birliğinin 1962-1967 arasındaki durumunu "üretici güçlerin seviyesi" ile izah ediyor; sosyalizmin eksikliklerini "üretici güçlerin gelişmesinin kendi başına" halledeceğini düşünüyor. Kendi izahları, eski görüşlerinin kendisi tarafından sunulan izahları böyle.

Biz şahsen referans verdiği eserleri incelemiş değiliz. İncelemeye de hiç niyetimiz yoktur.

Demek ki, Kruşçefçilerin doğrudan hedefi üretim ilişkilerini, sosyalist ekonominin yasalarını değiştirmek olan tedbirleri ortalığı kasıp kavururken ve dahası fiyatların azalması yerine fiyatların yükselmesi gibi en bariz ilk sonuçlarını da vermişken bizim profesörümüz Sovyet ekonomisindeki tüm gelişmeleri "her şeyden önce üretici güçlerin gelişmesine bağımlı" görmekte ve göstermekteymiş.

Sonra...

Sonra gün doğmuş, kafalar açılmış!? Şimdi de, tüm sorunları, "ilk ve herşeyden önce sosyal ilişkilerde", "bunların tabiyatında, devrimcileştirilmesinde" görmekteymiş!

Profesörümüzün bu Marksizm kavrayışında başardığı "sıçrama" çok enteresan bir sıçrama: üretici güçlerin belirleyiciliğinden toplumsal ilişkilerin belirleyiciliğine ve öncelliğine.

Önce, Kruşçefçiler ortalığın altını üstüne getirirken üretici güçlerin öncelliği, belirleyiciliği, esaslığı; şimdide, göreceğimiz gibi, ortalığın altını üstüne getirmeye katkıda bulunmak için olsa gerek, "toplumsal ilişkilerin" öncelliği, belirleyiciliği, esaslığı...

Bu toplumsal ilişkilerin neyin nesi olduğunu okur iyice öğrensin. Yoksa profesörümüzü hiç mi hiç anlayamayacaktır. Neymiş bu toplumsal ilişkiler? Şimdilik kaydıyla, kapitalist iş-bölümü, ideolojik iş-bölümü ve ideolojik ve siyasi ilişkiler.

Şimdilerde profesörümüz 'Doğru Yol'u bulmuşsa da, o eski ve yanlış görüşlerin mesulü kimlerdi?

2- Profesör'ün Eski Görüşlerinin "Kaynakları"?

"Daha önce denildiği gibi, kopmaya çalıştığım basitleştirilmiş Marksizm bana özgü birşey değildi: o, benim sosyalizmin problemleri üzerine düşünmeye başladığım 1930'larda başlayarak Leninizm'den her geçen gün daha da uzaklaşan Üçüncü Enternasyonal'in Avrupa seksiyonlarının Avrupa'da hüküm sürmesine sebep oldukları şey haline gelmişti." (a.g.e., s. 19.)

"Yukarıda değinilen yazılarda (Stalin'in yazıları –b.n.) özellikle sistematik bir şekilde ortaya konan ekonomist tezlerin açıkça yeniden canlanması iki yönden ele alınmalıdır: Rusya toplumu ve Bolşevik Parti'nin önemli evriminin sonucu olarak ve bu tezlerin Stalin tarafından savunulması sayesinde kazandıkları yeni otoriteyle bağıntılı olarak" (a.g.e., s. 37.)

Kısacası Stalin'in başını çektiği "ekonomizm", "mekanik yaklaşımlar" vs., işte çıbanın başı???

Tabii ki, bu ekonomizm illetinden sadece SBKP dahil Avrupa Partileri muzdarip. Asya partilerine laf yok.

Niye mi? Gelin şimdi profesörümüzün bu ekonomizm hastalığından nasıl kurtulduğuna bir bakalım, o zaman anlarız.

3- C. Bettelheim Nasıl Kurtuldu?

"Eğer 1962-1967'de şimdi ileri sürdüğüm formülasyonları ortaya koymamışsam, bunun nedeni Avrupa'da geniş olarak egemen olmuş olan ve Lenin'in "ekonomizm" dediği şeyin özgül bir biçiminden başka birşey olmayan belli bir "Marksizm" anlayışından daha hala kuvvetli bir şekilde etkilenmiş olmamdır. Ekonomizmden daha da kopmamı ve böylece, Avrupa işçi hareketini karakterize etmiş olan ekonomist pratiğin uzun yılları tarafından maskelenmiş ve üstü örtülmüş olan Marksizmin devrimci içeriği ile tekrar bağ kurmamı mümkün kılan şey Çin'deki Kültür Devrimi'nden çıkartılacak olan derslerdi.

...Dediğim gibi, bu son birkaç yıl süresinde ve kısmen de Kültür Devrimi ve önemi hakkında düşünerek "üretici güçler sorunsalını", yani sosyal ilişkilerin dönüşümünü tek yanlı olarak üretici güçlerin gelişmesine tabi kılan anlayışı reddetmenin sonuçlarını daha sistemli bir şekilde hesaba katmaya başladım." (a.g.e., s. 16-17.)

"Dip Not 2:

Sosyalist Ekonomiye Geçiş ve Ekonomik Muhasebe ve Mülkiyet şekilleri. Bu iki kitap ayrıca iki büyük sosyal ve siyasi tecrübelerin- sırasıyla, 1958 ve 1960'dan beri takip ettiğim Çin ve Küba devrimleri- ve ayrıca, Fransa'da Marksist düşüncenin

tekrar canlanmasının izlerini de taşır. Bu yeniden canlanma, özellikle Mao-Zedung'un fikirlerinin her geçen gün artan geniş etkisi ile bağıntılıdır ve L. Althusser ve çevresinin Marx'ın Kapital'inin "ekonomist" yorumlarından kopmalarından etkilenmiştir." (a.g.e., s. 48.)

Mao Ze-dung'un fikirleri, Kültür Devriminin dersleri ve L. Althusser 'in katkıları... İşte C. Bettelheim'in Kurtuluş yolu buralardan geçmekte. Ve onun Stalin'in öğretilerine karşı ÇKP ile olan ortaklığı şu sözlerle simgelenmekte:

"ÇKP'nin "Krusçef'in Sahte Komünizmi ve Dünya İçin Dersleri" yayınlarında şunları söylemeyi hakkı olarak görmesi anlaşılabilir: "Stalin sosyalist toplumda sınıf mücadeleleri anlayışında Marksist-Leninist diyalektikten uzaklaştı." (a.g.e., s. 26.)

Bak sen... O zaman ne yapmalı?

4- C. Bettelheim'in "Ne Yapmalı"sı.

"Tarihi ve diyalektik materyalizme gerçek devrimci karakterini yeniden kazandırmak için katılmış Marksizm'in mutlaka kopulması gereken üç temel tezi şunlardır: (1) Sınıf ilişkilerinin temeli, (2) Üretici güçlerin rolü, (3) Devletin varlığı ve "sönmesi" için şartlar." (a.g.e., s. 20.)

Demek ki "katılmış Marksizm'in", "basitleştirilmiş Marksizm'in", "ekonomizmin", "mekanik" yaklaşımlar içeren bu konulardaki tezlerinden mutlaka kopulmalı ve böylece tarihi ve diyalektik materyalizme, "gerçek devrimci karakterini" yeniden kazandırmalı. Ya bu "gerçek devrimci içeriği kazandırmak" tan ne anlamalı ?

"Dip Not 11:

Marksizmin devrimci içeriğiyle "yeniden bağ kurmak" şüphesiz, o zamandan bu yana cereyan etmiş olan sınıf mücadelelerinin çıkarılmasına imkan verdiği derslerden önce, Marks ve Engels'in yaklaşık yüz yıl önce ortaya koymuş olduğu iddia edilen tezlerini "yeniden bulmak" değildir. "Yeniden bağ kurmak" (belli bir dönem doğru görünmüş olsalar da) içeriği yanlış olan, dolayısıyla, Marks'ın teorisinin sınıf mücadelelerinin ve sonuçlarının somut analizinden hareketle zenginleştirilmesine engel olan görüşlerin bir kenara itilmesi anlamına gelir. Marksist devrimcilerin, Marksist teori karşısındaki tutumlarından söz ederken Lenin'in yazdığı gibi: 'Biz, Marx'ın teorisini bitmiş ve dokunulmaz bir şey olarak görmüyoruz; tersine, inanıyoruz ki Marksist teori, eğer hayattan uzak kalmak istemiyorlarsa, sosyalistlerin bütün yönleriyle ileriye doğru itmeleri gereken bilimin temel taşlarını atmıştır.' (Programımız. S.E., c.4, s. 211-212.)" (a.g.e., sf. 49.)

Ne kadar ilginç laflar...

Profesörümüzün "katılmış Marksizmin" kopulmasını gerekli gördüğü tezleri tamı tamına Marksizmin "temel taşlarını" söz konusu ediyor. Bu noktalarda "Marksizmi geliştirme" ancak ve ancak yeni tarihi veriler veya yeni gelişmelere dayanarak bu temel taşların doğrulandığını sergilemekten, bu temel taşları, onlara dokunmadan, çeşitli şekillerde izah etmekten ibaret olabilir.

Tamı tamına bu nedenledir ki profesörümüz de Birinci tezle ilgili görüşlerini sunduktan sonra şöyle diyor: "Yukarıdakiler yeni şeyler değildir, kelimenin tam anlamıyla Mark ve Lenin'e bir geri dönüştür." (a.g.e., s. 22.)

Demek ki, Stalin'in başını çektiği "ekonomizm" Marks ve Engels'in yüz yıldanda önce ileri sürdüğü temel taşlardan sapmıştır ve bu "ekonomizm" akımına kapılmışlara doğru görünmüştür, bu sapmalar doğru görünmüştür. O halde, doğru görünen, ama Marks ve Engels'ten sapan bu görüşler tabii ki bir kenara itilir. İyi ama, o zaman bu "geliştirme" ile ilgili laflar niye? Marks'tan bu güne ola gelmiş sınıf mücadeleleri deneylerine atıflar niye?

Açıktır ki, Profesörümüz bu gayet esnek laf kalabalığı arasında bir şeyler saklıyor. Temel taşları değiştirmek mi dersiniz???

Gelin şimdi ona bir bakalım.

-II-

C. BETTELHEIM'IN TEZLERİ

"Sınıf ilişkiler ve sahipliğin hukuki şekilleri

Kopulması şart olan birinci tez, bilhassa sosyalizme geçiş söz konusu olduğunda sınıf ilişkileri ile sahipliğin hukuki şekilleri arasında mekanik (abç) bir özdeşleştirme yapan tezdır.

Bu tez Stalin'in SSCB Yedinci (8. olmalı –b.n.) Sovyet Kongresi'nde 25 Kasım 1936'da sunduğu SSCB'nin taslak anayasası üzerine raporunda açıkça ileri sürülmüştür.

Stalin raporunda 1924-26 döneminde Rusya'da mülkiyet şekillerinde ortaya çıkan dönüşümleri özetledi. Bu dönemde üretim ve değişim araçlarındaki hukuki özel araçlarındaki hukuki özel **sahipliğin** pratik olarak yok edildiğini ve onların yerini mülkiyetin diğer iki türünün aldığını gösterdi -endüstri, ticaret ve bankacılıkta hakim olan devlet mülkiyeti; ve tarımda hakim olan kollektif-çiftlik mülkiyeti; ve sözlerini şöyle bitirdi: "Endüstride kapitalist sınıfın varlığı sona ermiştir. Tarım alanlarında kulaklar sınıfının varlığı sona ermiştir ve ticaret alanında tüccarlar ve spekülörlerin varlığı sona ermiştir. Böylece tüm sömürücü sınıflar yok edilmiştir."

Hayat, **sahipliğin** hukuki şekillerindeki değişikliklerin sınıfların ve sınıf mücadelesinin var oluş şartlarının yokolması için yeterli olmadığını göstermeyi, daha doğrusu hatırlatmayı kendine görev edinmiştir. Bu şartların kökenleri, Marx'ın ve Lenin'in sık sık vurguladıkları gibi, **sahipliğin** hukuki biçimlerinde değil fakat, üretim ilişkilerinde yani, sosyal el koyma (temellük –Ç.N.) şekillerinde, bu sürecin şekillerinin üretimin öğelerine verdiği yerde– sosyal üretimde onlar arasında kurulan ilişkilerdedir.

Proletarya diktatörlüğünün ve mülkiyetin devlet ve kollektif şekillerinin mevcudiyeti kapitalist üretim ilişkilerinin "yıkılması" ve antagonist sınıfların, proletarya ve burjuvazinin "yokolması" için yeterli değildir.

Sosyalist devrimin görevleri hukuki sahiplik ilişkilerini dönüştürmekle kısıtlı olmadığı ve üretim ilişkileri dahil sosyal ilişkileri (a.b.ç.) bir bütün olarak dönüştürmek esas olduğu içindir ki...

...dolayısıyla sosyalizme geçiş kaçınılmaz olarak uzun bir tarih dönemini kapsar ve birkaç yıl içinde "başarılamaz". (a.g.e. sf. 20–22.)

"Üretici güçlerin gelişmesinin öncelliği.

1930'larda üçüncü Enternasyonal'in Avrupa seksiyonlarında kendini kabullendiren Marksizmin basitleştirilmesinin karakteristik bir örneği olan ikinci tez de üretici güçlerin gelişmesinin öncelliği teziydi...

Tarihin itici gücü olarak üretici güçleri gören tez, çok genel şekliyle Stalin'in Eylül 1938 tarihli "Diyalektik ve Tarihi Materyalizm" başlıklı ve içinde şunları yazdığı çalışmasında ortaya konmuştur: "Birinci olarak toplumun üretici güçleri değişir ve gelişir ve ondan sonra bu değişikliklere bağımlı olarak ve onlarla uygunluk içinde insanların üretim ilişkileri, ekonomik ilişkileri değişir."

Bu şekilde formüle edilen tez, karşıt sınıfların çatıştıkları bir toplum **oldukça** sınıf mücadelesinin rolünü inkar etmemekte fakat, bu rolü ikincil plana indirgemektedir: Sınıf mücadelesi esas olarak, üretici güçlerin gelişmesine engel olan üretim ilişkilerini kırmak için devreye girmekte, bunu yaparken üretici güçlerin gelişme ihtiyacına uygun yeni üretim ilişkileri doğurmaktadır.

Açıktır ki kişi Marx'ta benzeri bir sorunsal ima eden parçalar bulabilir: fakat eserlerinin tümü göstermektedir ki, onun için tarihin itici gücü sınıf mücadelesidir. Ve sınıflar varoldukça, sosyal ilişkiler (abç) sınıflar arası çatışmalar aracılığıyla dönüştürülür; o, sosyalist sosyal ilişkilerin sadece sınıf mücadelesi aracılığıyla doğabileceğini gösterir. Benzer bir şekilde Lenin–Rusya'da bir proleter devriminin neden vuku bulabileceğini açıklayan teorisini– "emperyalizmin zayıf halkası" teorisini eğer, Menşevikler gibi esas ağırlığı üretici güçlerin gelişmesine veren kavrayışa sarılıysaydı, bu anlayışa göre bir proleter devrimi endüstriyel olarak en çok gelişmiş ülkeler dışında olamayacağı için, katıyetle formüle edemezdi.

Üretici güçlerin birincilliği tezi, kişinin tarihi materyalizmin kavramlarını kavgacı bir şekilde kullanmasını engeller ve Stalin'in yukarıda bahsi geçen çalışmasındaki şu türden yanlış formülasyonlara iter: "Proletaryanın partisi siyasette yanılmamak için hem programının yazılışında, hem de pratik faaliyetlerinde birincil olarak üretimin gelişmesinin kanunlarından, toplumun ekonomik gelişmesinden hareket etmelidir." Üretici güçlerin bu şekilde geliştirilen anlayışı onu bir bütün olarak tarihi materyalizmin tezlerine uydurmaya sıra geldiğinde bir sürü zorluklara yol açtı; fakat o, SSCB'nde sömüren sınıfların ve dolayısıyla sömürülen sınıfların yokoluşu hakkında tezler için gerekli bir sonuçtu.

SSCB'nde sömüren ve sömürülen sınıfların yokoluşu ve üretici güçlerin gelişmesinin birincilliği üzerine olan bu iki tez üretim ilişkilerini (abç) dönüştürmek için yani, var olan el koyma (temellük –Ç.N..) süreci şekillerinin, sınıf ilişkilerinin yeniden üretiminin temelini yıkılması ve yönetme ve uygulama görevleri arasındaki toplumsal bölünmeyi, el ve kafa emeği arasındaki ayrışmayı ve şehir ve kırsal arasındaki ve işçilerle köylüler arasındaki farklılıkları dışlayan yeni bir el koyma (temellük – Ç.N..) sürecinin inşası için–kısacası, sınıfların varlığının objektif temelini yıkılması

için Sovyet proletaryasının her hangi bir örgütsel eyleminin engellenmesine ideolojik ve siyasi olarak katkıda bulunmuştur." (a.g.e. sf. 23–25.)

Görüldüğü gibi profesörümüz her ne kadar Marx'a ve Lenin'e dönmekten dem vursa da, karşımıza Marksizm'in enteresan **yorumlarıyla** çıkmaktadır. Marksizm'in temel taşlarıyla ilgili enteresan yorumlar sunmaktadır.

Bu şartlarda en uygun yöntem önce Marksizm'in ele alınan temel taşlarının neler olduğuna, bunlarda bir değişikliğin gerekli olup olmadığına bir bakmaktır. Ancak ondan sonra profesörümüzün kendi mantığını veya mantıksızlığını açıkça kavrayabiliriz.

-III-

C. BETTELHEIM'IN TEZLERİNİN ANLAMI

C. Bettelheim her ne kadar diyalektik ve tarihi materyalizme gerçek devrimci karakterini iade etmeyi vaat etse de ve yine diyalektik ve tarihi materyalizmin kavramlarını kavgacı bir şekilde kullanabilmemiz için zemini ekonomist otlardan temizlemeyi üstlenmişse de-herhalde bizlerde bu ekonomist anlayışlardan etkilendiğimizden olsa gerek(?) - ettiği lafları anlamak biraz güç geliyor. Bu nedenle profesörümüzün görüşlerini ele alırken "tekrar, öğrenmenin anasıdır" ilkesinden hareket edecek ve Marksizmin temel taşlarıyla ilgili kendi görüşlerimizi tekrarlayacak ve tabii ki bu eski görüşlerin değişikliğe ihtiyacı olup olmadığına da bakacağız. O zaman profesörümüzü anlamak kolaylaşacaktır.

A- ÜRETİM ÜZERİNE

Toplumun maddi yaşamı, onun varlığı birincildir. Toplumun ruhi yaşamı, ideolojik yaşamı ise ikincildir, bu maddi yaşamın bir türevi, bir yansımasıdır.

Toplumun maddi yaşamının pek çok unsuru vardır. Fakat bunlar arasında üretimdir ki toplumun fizyolojisini ve son tahlilde toplumun ideolojik yaşamını belirler.

Üretimi ele aldığımızda onun üretici güçler ile üretim ilişkilerinin bir birliği olduğunu görürüz. Yani, üretici güçlerle üretim ilişkileri arasında, şu anda belirlemeyeceğimiz bir ilişki içindedir ki üretim mümkün olur. Üretici güçlerle, üretim ilişkileri arasındaki ilişkinin özelliklerini tespit etmek için önce bu ilişkinin iki yanını tek tek ele alalım:

Üretici güçler: Üretim ilişkilerinden soyutlanmış olarak yani, üretimde kullanılırken üretim ilişkileri sayesinde kazandıkları sosyal şekiller ve özelliklerden bağımsız olarak ele aldığımız üretici güçler bize insanın tabiyat ile olan ilişkisini sunarlar.

Üretici güçler şu unsurlardan oluşurlar:

"Emek sürecinin basit faktörleri şunlardır: 1, insanın bireysel faaliyeti yani, işin kendisi, 2, bu işin subjesi, 3, onun aletleri." (K. Marx, Kapital c.1. s.174, İng.)

Bunlardan (2) ve (3)'e, yani üretim subjesi ile üretim aletlerine birarada üretim araçları da denir. İnsanlar üretim aletlerini kullanarak üretim subjesini amaçlarına uygun olarak değiştirirler. İnsanların bireysel faaliyeti, üretim aletlerini kullanarak üretim subjesini değişikliğe uğratma faaliyeti, bu da (1), yani "işin kendisi"dir. Bu, toplumsal olarak ele alındığında belirli bir üretim tecrübesi ve emek yeteneğine sahip insanlardır, toplumun temel üretici gücü olun emekçilerdir.

Yani üretici güçler üretim aletleri ve üretimin subjesinden oluşan üretim araçlarından ve bu üretim araçları üzerinde çalışarak üretim yapan insanlardan oluşur.

Üretim ilişkilerinden, sosyal şekillerinden bağımsız olarak ele alınan üretimdeki gelişmenin, üretimin teknik ve örgütlenmesindeki gelişmeden ve bu gelişmeye paralel olarak insanların üretim yeteneğindeki gelişmeden ibaret olduğu görülür. Üretim aletleri, bu aletler aracılığıyla değişikliğe uğratılan üretimin subjesi ve üretim aletlerini kullanarak üretimin subjesini değiştirerek üretimi yapan insanların üretim yeteneğinde sürekli bir gelişim.

Üretim ilişkileri, üretici güçlere bazı özellikler kazandırır; üretici güçlerin kendi tabiyatlarında olmayan özellikler. Bu özellikler dikkate alınmadığı oranda üretici güçlerin gelişmesini üretim ilişkilerinden tamamen bağımsız bir şekilde ve detayıyla inceleyebiliriz.

Üretim aletlerindeki gelişmeler nelerdir, üretim subjesindeki ("hammadeler") gelişmeler nelerdir, bunlara bağlı olarak üretim yerinde üretim nasıl örgütlenmektedir...tüm bunları üretim ilişkilerine değinmek gereğini hissetmeden inceleyebiliriz. Tüm bunlar tabii bilimlerin, teknolojinin ve işletmeciliğin çeşitli konularını oluştururlar.

Üretim ilişkileri: üretim, insanların üretim için tabiyatla mücadelesi, onu kullanması-insanların tabiyatla ilişkisi- tek tek bireyler tarafından, birbirinden bağımsız bireyler tarafından sürdürülemez. Üretim, insanların birlikte, birbirleriyle ilişkiler kurarak yürüttüğü toplumsal bir faaliyettir. Bu nedenledir ki üretim her şart altında toplumsal üretimdir. Bu da, üretimin kaçınılmaz olarak insanlar arasında ortaya çıkan belirli ilişkiler çerçevesinde yapılabileceği demektir.

Üretim ilişkileri, üretim sürecinde insanların karşılıklı olarak oluşturdukları ilişkileri, insanlar arası ilişkileri bize sunarlar. Bu ilişkiler sömürüden özgür insanlar arası karşılıklı yardımlaşma ilişkisi olabilir; hakimiyet ve tebalık ilişkisi olabilir; veya bir üretim ilişkisi türünden bir diğerine geçiş şekli olabilir.

İnsanların üretim sürecinde karşılıklı olarak oluşturduğu ilişkiler olarak tanımlanan üretim ilişkilerinin ne tür bir ilişki olduğunu incelemeye kalkıştığımızda devreye hemen üretim araçlarının girdiğini görürüz. Çünkü, insanların üretim sürecinde içine girdikleri ilişkiler ancak ve ancak onların üretim araçlarına olan ilişkileri sayesinde belirlenebilir. Üretim araçlarının sahipleri kimlerdir; üretim araçlarını kim kontrol ediyor, tüm toplum mu yoksa üretim araçlarını bazı birey, grup veya sınıfları sömürmek için kullanan başka bireyler, gruplar veya sınıflar mı?

Buradan da kolaylıkla görülür ki, üretici güçlerde süreklilik arz eden gelişme, üretim ilişkilerinde yerini süreklilik arz eden yıkıma bırakır. Üretim ilişkilerindeki yıkımlar neden ortaya çıkar, eski üretim ilişkisi neydi, yerini neden bu yeni üretim ilişkisine bıraktı... tüm bunlar üretici güçlerdeki gelişmeye değinmeden katiyetle ele alınamazlar, anlaşılabilirler. Üretici güçlerin durumuna, üretici güçlerdeki gelişmeye

değınmeden üretim ilişkilerinin durumu ve yıkımı ile ilgili tek bir söz söylenemez, onlar katiyetle anlaşılabilir. Fakat, bu bağ sayesinde anlaşılabilen üretim ilişkileri de kendi başlarına bir bilimin, ekonomi politiğın konusunu oluştururlar. Ekonomi politiğın konusu üretim ilişkileridir. Ve toplumun ekonomik yapısından bahsedildiğinde de değınilen tamı tamına üretim ilişkileridir. Üretim ilişkileri sınıflı toplumlarda sınıflar arası ilişkilerdir. Üretim araçlarının sahipleri kapitalistler, üretim araçlarına sahip olmayan proleterler ve bunlar arası ilişkilerden oluşan kapitalist toplum gibi.

1- Üretici Güçler-Üretim İlişkisi Diyalektiğı.

Üretim, herşey gibi bir ilişkidir. Bu nedenle de iki zıt yönü vardır. Üretim bu iki zıt yön arasındaki bir ilişkidir. Üretici güçler- insanın tabiatıyla ilişkisi, ve üretim ilişkisi- insanların kendi aralarındaki ilişki.

i- Olumlu, olumsuz (pozitif, negatif) Birincil, ikincil Temel, sonuç.

Üretimin bu iki yönünü yukarıda ayrı ayrı ve belirli bir çerçevede inceledik. Şunları gördük:

Üretici güçler sürekli bir gelişim gösterirler. Üretici güçler üretim ilişkilerine referans vermeden detaylı bir şekilde incelenebilirler.

Üretim ilişkileri ise sürekli bir yıkım gösterirler ve üretici güçlere referans vermeden üretim ilişkileri hakkında bir fikre sahip olamayız.

Sadece bunlar "diyalektiğe gerçek devrimci karakterini kazandırmak" adına piyasaya çıkan bir kişiye bariz bir şekilde şunu göstermeye yeterdi: üretici güçler bu ilişkideki olumlu yöndür, birincil yöndür, temeldir. Üretim ilişkileri ise olumsuz, yıkıcı yöndür, ikincildir, sonuçtur, üretici güçlerin bir türevidir.

ii - karşılıklı etkileme

Zıtlar karşılıklı olarak birbirlerini etkilerler. Sadece bu karşılıklı etkilemeyi gören, daha ötesine gitmeyen diyalektik üstatları zerdaneler şimdi zıtlardan birinin daha sonra da zıtlardan öbürünün zıtların bu ilişkisinde belirleyiciliğı üzerine dem vururlar. Yani bir kısır döngü içinde kaybolup giderler. Halbuki zıtların karşılıklı etkileşimi ancak ve ancak daha önce ele aldığımız ilişki çerçevesinde bir anlam taşır ve anlaşılabilir. Zıtlar arası karşılıklı etkileşime takılıp bu etkileşimin nasıl bir temel üzerinde ortaya çıktığına bakmak zahmetine katlanmayanlar bu karşılıklı etkileşimi katiyetle anlayamazlar.

Üretici güçler kendilerine uygun düşen üretim ilişkileri çerçevesinde, kendi niteliklerine uygun düşen bir üretim ilişkilerine sahip oldukları için gelişirler. Fakat tamı tamına onların bu gelişmesi, onların bu birincil olarak, üretim ilişkilerinden önce olarak gelişmesi onların, gelişmediğı için eskisi gibi duran üretim ilişkilerine ters

düşmesine yol açar. Üretim ilişkilerinin şimdiki etkisi üretici güçleri destekleyen, onları geliştiren bir etki değil, tam tersine onların gelişmesini köstekleyen bir etki haline gelir. Üretici güçlerin gelişmesine karşılık, üretim ilişkilerinin eskisi gibi kalmasının yarattığı uyumsuzluğun ortadan kaldırılması, gelişmiş üretici güçlere uygun düşen üretim ilişkilerinin oluşturulması bir gereklilik haline gelir. Ve öyle olur. Eski üretim ilişkileri yıkılır. Eski üretim ilişkilerinin yıkılmasından önce gelişmiş olan üretici güçlere uygun düşen yeni üretim ilişkileri kurulur. Yeni üretim ilişkileri gelişmiş olan üretici güçlerin niteliğine, gelişmiş haline uygun olduğu için onların daha da gelişmesini olumlu yönde etkiler. Ta ki aynı sorunlar ortaya çıkıncaya kadar.

Kısacası, önce gelişen, birincil olan üretici güçlerdir. Daha sonra yıkılan, ikincil olan, üretici güçlerin talebine uyan üretim ilişkileridir.

Ve üretim ilişkileri ancak ve ancak üretici güçlerin niteliğine uygun ilişkiler oldukları zamandır ki karşılıklı etkileşim içinde olduğu üretici güçlerin gelişmesini olumlu bir yönde etkileyebilir. Ve etkiler de.

Ve yine tam tersi. Üretim ilişkileri üretici güçlerin niteliğine uygun düşmediklerinde onların gelişmesini ancak ve ancak olumsuz bir yönde etkilerler. Bu nedenle de yıkılmaları, değiştirilmeleri bir zorunluluk haline gelir.

2- C. Bettelheim'in Diyalektiği.

Profesörümüz bize 1962-67 arasında sosyalist ekonominin problemleriyle ilgili yazılar yazdığını ve bu yazılarında sosyalist ekonominin problemlerini üretici güçlerin geriliğine bağladığını anlatıyor- üretici güçleri birincil, belirleyici gördüğü için.

Krusçof, Stalin'in geri bir adım olarak değerlendirdiği MTT'larını Kolhozlara sattıktan; milli çapta karlılığın bir alt parçası olarak ve esas görevi işletmelerin çalışmalarını gözden geçirme aracı olan işletmelerin karlılığını ekonominin prensibi haline getirdikten... sonra, yani Krusçofcular üretici güçlerin gelişmesine uygun olarak üretim ilişkilerini de geliştireceğine geri çekip de üretici güçlerin gelişmesine darbe vurduktan sonra bizim profesörümüz üretici güçlerin birincilliği adına tüm bunları görmezden gelip, Sovyet ekonomisinin tüm problemlerini üretici güçlerin geriliğine bağlamış. ?imdi ise, Çin tecrübelerini de özümleyerek tam tersi yere varmış. Üretici güçlerin birincilliği değil de, sosyal ilişkilerin birincilliği. Bu sosyal ilişkilerin birincilliğinin altından çok çapanoğlu çıkacak. Burada sadece şunu belirlemek gerekiyor:

Bizim profesörün "sosyal ilişkileri" ideolojik ve siyasi ilişkiler yanında **iş-bölümü ve de üretim ilişkilerini** içeriyor. Profesörümüzün üretim ilişkilerinden neler anladığı kendi başına bir sorun. İleride ele alacağız. Fakat biz profesörümüz gibi pek bilgili bir Marksist olmadığımızdan ve şimdilik kaydıyla onun üretim ilişkilerinden herkesin anlaması gereken, her basit adamın anlaması gereken şeyi anlamadığını varsayacağız. Başka türlü ilerlemek de imkansız hale geliyor aslında.

O zaman karşımıza şöyle bir durum çıkmaktadır. Profesörümüz Marksizmin temel taşını oluşturan bir konuda, üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki ilişki konusunda Marksizmin kesin tespitlerine, yani üretici güçlerin birincilliği, öncelliği

yerine **sosyal ilişkiler çerçevesinde ele aldığı üretim ilişkilerinin** birincilliğini, öncelliğini önermektedir.

Böylece profesörümüz Marksizmin temel taşlarından birini ters yüz etmekte, revize etmektedir.

Biz burada C. Bettelheim'a hiç mi hiç etmediği bir revizyonist tespiti yüklemekteyiz.

Çünkü o, hiçbir yerde üretici güçler ile üretim ilişkilerini karşı karşıya koyup, bunlardan da üretim ilişkilerinin öncelliğini savunmuyor.

Yaptığı nedir?

Sınıf mücadelesi üzerinden, siyasi-ideolojik ilişkilere hücum edip... ekonomik ilişkileri değiştirmek.

Yaptığı nedir?

Üretici güçler ile sosyal ilişkiler adını taktığı kendi icadı bir kategoriye karşı karşıya koymak ve bunlardan sosyal ilişkilerin birincilliğini savunmak. Bu sosyal ilişkiler kategorisi neleri içermektedir? Siyasi bir kategori olan sınıf mücadelesi ve siyasi-ideolojik ilişkilerden tutunda ekonomik bir kategori olan üretim ilişkilerine kadar her şeyi.

Biz de bunlara dayanarak ve tarihi materyalizmin, yazarımızın devrimciliğini geri vermeyi vaat ettiği tarihi materyalizmin kavram ve anlayışlarından hareket ederek, profesörümüzü bunlara uyarlayarak, onun ortaya çıkardığımız revizyonistliğini teşhir etmekteyiz.

Devam edelim. Çünkü her ne kadar C. Bettelheim'ın revizyonizmi hali hazırda sırtıtmış ise de bu revizyonizmin enteresan özellikleri daha hala gizli durmaktadır.

B- SINIF MÜCADELESİ ÜZERİNE

Toplumun maddi yaşamı, onun varlığı birincildir. Toplumun ruhi yaşamı, ideolojik yaşamı ikincildir, toplumun maddi yaşamının bir türevi, bir yansımasıdır.

Toplumun maddi yaşamının pek çok unsuru vardır. Tabiat, coğrafya, nüfus, üretim vs. Fakat toplumun maddi yaşamının unsurları arasında toplumun ruhi yaşamını son tahlilde belirleyen unsur üretimdir.

Üretimi ele aldığımızda bunun bir ilişki olduğunu, iki zıt yöne sahip olduğunu görmüş ve bu zıtlar arası ilişkinin bazı yönlerini incelemiştik.

Toplumun yaşamını ele aldığımızda da benzer bir durumla karşılaşmaktayız. Toplumsal yaşamında toplumsal yaşamın iki zıt türü arası bir ilişkiden oluştuğunu görmekteyiz.

Toplumun maddi yaşamı ve toplumun ruhi yaşamı.

Toplumun ruhi yaşamının unsurları da çok çeşitlidir:

Tüm fikirler dünyası; siyasi, hukuki, felsefi, edebi, artistik... ve bunlara uygun olarak oluşturulan kurumlar, örgütler...

Sınıf mücadelesi nedir? Sınıf mücadelesi siyasettir.

Üretim ilişkileri ve üretim ilişkileri tarafından belirlenen dağıtım ilişkileri toplumun ekonomik yapısını, fizyolojisini belirler.

Üretim ilişkilerinin taleplerine uygun olarak dağıtım ilişkileri farklılık içerdiği oranda toplumun fizyolojisi sınıfsal farklılaşma gösterir. Üretim ilişkilerine dağıtım ilişkilerine yol açar ve dağıtım ilişkilerine uygun bir toplumsal fizyoloji de böylece oluşur. Toplumun sınıflara bölünmesi üretim ve dağıtım ilişkilerinin bir sonucudur (toplumsal fizyolojinin bir parçası olan aile örgütlenmesi de).

Üretim ilişkileri toplumsal farklılaşmaya, sınıflaşmaya yol açtıkları oranda, toplumsal üretim de sınıflar arası ilişkiden başka bir şey değildir.

Tüm bunlardan sonra, üretimi incelerken ele aldığımız zıtlar arası ilişkiyi başka bir şekilde toplumun maddi ve manevi yaşamı arasındaki ilişkiyi inceleyerek ele alalım.

i- Yansıma ilişkileri:

Yansıma kategorisine giren ilişkiler gölgeler dünyasının, bir mercekten geçip tersine dönen ışıklar dünyasının, aynada yansıyan yansımalar dünyasının ilişkileridir. Görüntüler dünyasının ilişkileridir. Herşeyin kafası üstünde durduğu, tersine döndürüldüğü bir ilişkiler dünyası.

Siyasi ilişkiler, siyasi mücadele, sınıf mücadelesi böylesi ilişkiler dünyasına aittir.

Siyasi mücadele, sınıf mücadelesi böylesi bir dünyada sürdürülen bir mücadeledir.

Toplumun ekonomik yapısı halihazırda sınıfları, çıkarları çatışan ve onları birbirleriyle mücadeleye zorlayan sınıfları oluşturmuştur.

Fakat sınıflar arası bu mücadele, ekonomik çıkarlar için yürütülen bu mücadele doğrudan ekonomik alanda sınıf mücadelesi olarak yürütülmez. Sınıflar arası bu mücadele ancak ve ancak dolaylı bir yolla, siyasi mücadele şekline bürünerek, siyasi arenada yürütülebilir. Bu mücadele, halihazırda oluşmuş ekonomik çıkarların siyasi fikirler ve siyasi örgütlenmeler şekline büründüğü bir dünyada, siyaset dünyasında yürütülebilir.

Bu nedendir ki, sadece siyaset dünyasına bakıp bu dünyanın bir gölgeler, görüntüler, yansımalar dünyası olduğunu anlayamayanlar, bu dünyanın neyin görüntüsü, neyin yansıması olduğunu araştırmak ihtiyacını kavramayan, yani siyasi mücadelenin ekonomik kökenini, kaynağını göremeyenler, tarihin siyasi fikirler ve bu fikirlere uygun siyasi örgütlenmeler, dahası "büyük" kişiler tarafından yapıldığını sanarlar.

Siyaset dünyası gölgeler dünyasıdır, ekonomi dünyasının gölgelerinin yaşadığı bir dünya.

Siyaset dünyası yansımalar dünyasıdır, ekonomi dünyasının yansımalarının yaşadığı bir dünya.

Siyaset dünyası mercekten geçmiş ışıklar dünyasıdır, ekonomik dünyanın ışık kaynağı olduğu ışıkların mercekten geçtikten sonraki dünyaları.

ii- Yansıyan ve Yansıması:

Yansıma, yansıması olduğu şeyden bağımsız bir harekete, yaşama sahip değildir. Nede olsa başka birşeyin yansıması, ürünü, türevi, gölgesidir. O şeyden bağımsız bir yaşamı açık ki imkansızdır.

Fakat yansıma bir kere ortaya çıktı mı, yansıması olduğu şeyden relatif olarak bağımsız olan kendi hareketine, kendine özgü özelliklerine sahip bir harekete de sahip olabilir. Yansımanın, yansıması olduğu şeyden bağımsız olamayan, son tahlilde onun taleplerine, onun değişikliklerine, onun gelişmelerine uymak zorunda olan, yansıması olduğu şeye göre relatif olarak bağımsız olan hareketi. Yansımanın böylece ortaya çıkması, kendini doğuran, ona yol açan yansıması olduğu şeyden, yansıyandan relatif olarak bağımsız bir harekete, bir yaşama sahip olması bizzat bu yansımanın yansıması olduğu şeyi, yansıyanı etkileyebileceği ve etkilediği anlamına da gelir.

Yansıyan, yansımasını oluşturur ve bir kere bu yansıma oluştu mu bu ikisi arasında karşılıklı etkileşim doğar. Karşılıklı etkileşim içinde şimdi yansıyan sebep, onun yansıması sonuç; daha sonra yansıma sebep, yansıyan sonuç olarak görülür. Sebep sonuç, sonuç sebep olur. Karşılıklı etkileşim sürdükçe sebep ve sonucun birbirine dönüşmesi de sürer gider ve kişi kendisini karşılıklı etkileşimin kısır döngüsü içinde kaybeder, zıtlar arası ilişkiyi de izah edemez. Karşılıklı etkileşimin kısır döngüsünü kırmak için neyin yansıyan, neyin yansıma olduğunu, neyin temel, neyin onun ürünü olduğunu tespit etmek gereklidir.

Yansıyan, kendini siyasi fikirler ve yapılanmalarda yansıtan ekonomik alt yapıdır. Yansıma, ekonomik alt yapının yansıması olan siyasi üst yapıdır. Siyasi üst yapının hareketi, ekonomik alt yapıdan bağımsız değildir. Siyasi üst yapı bağımsız bir harekete, bağımsız bir gelişmeye sahip değildir çünkü, ekonomik alt yapının bir ürünü, bir türevi, bir yansımasıdır. Gel gelelim, siyasi üst yapı bir kere doğdu mu kendi relatif bağımsız hareketine, yaşamına da sahip olur ve ekonomik alt yapıyı etkiler.

Siyasi üst yapının, ekonomik alt yapıyı etkilemesi üç tür olabilir:

- (1). Ekonomik alt yapının gelişme yönüne uygun
- (2). Ekonomik alt yapının gelişme yönüne ters

(3). Ekonomik alt yapının belirli çizgilerde gelişmesi yerine kendi önerdiği çizgilere uydurulması.

Bunlardan (3), (1) veya (2)ye dönüşmek zorundadır. (2)de son tahlilde yok olmak, yerini (1)e bırakmak zorundadır.

iii- C. Bettelheim'in diyalektiği

Profesörümüz üretici güçler ile sınıf mücadelesini karşı karşıya koyuyor. Ve fakat sorunu bunlardan hangisine öncelik tanıyacağı çerçevesinde değil de, tarihin itici gücünün ne olduğu çerçevesinde inceliyor. Tarihin itici gücü sınıf mücadelesidir diyor. İyi ama, sınıf mücadelesinin "itici gücü" nedir?

Biz en iyisi profesörümüzün mantığını daha iyi anlamak için onun, üretici güçlerin birincilliğini reddedip sınıf mücadelesinin iticiliğini önerdiği yerlerden öncelere gidelim.

Profesörümüz daha önceleri şunu önermişti: Sınıf mücadelesi üzerinden siyasi-ideolojik ilişkilere hücum etmek ve böylece, bunlar sayesinde ekonomik ilişkileri değiştirmek. Başka bir deyişle, önce sınıf mücadelesi, sonra ekonomik değişiklikler...

Aslında sınıf mücadelesinin öncelliği, birincilliği, ekonomik ilişkilerin ise ikincilliği, ardıcılığı anlamına gelen bu görüşler en açık bir şekilde "sosyal ilişkilerin ilkliliği" görüşüyle ileri sürülmektedir.

Profesörümüz, üretici güçler ile "sosyal ilişkileri" karşı karşıya koymakta ve bunlardan sosyal ilişkilere ilklilik, öncelik, esaslık vs. bahsetmekte. Sosyal ilişkilerde "siyasi-ideolojik" ilişkileri de içerdiği oranda profesörümüz ekonomik alt yapıya değil, siyasi üst yapıya öncelik talep etmektedir.

Profesörümüz için yansıyan ekonomik alt yapı değil, siyasi üst yapıdır, sınıf mücadelesidir.

Böylece profesörümüz Marksizmin temel taşlarından bir diğerini daha ters yüz etmekte, kafası üstüne oturtmakta, revize etmektedir.

Böylece profesörümüzün Marks'a geri dönme vadinin enteresan bir sonucuyla karşılaşıyoruz.

Eğer sınıf mücadelesi birincil ise, ilk ise... bizzat bu sınıf mücadelesi ekonomik ilişkilerin değişmesinin kaynağı ise... bu sınıf mücadelesi nereden kaynaklanmaktadır? Kökeni nerededir? Sınıf mücadelesine neler yol açmıştır?

Profesörümüz böylesi sorular soramaz, çünkü onun için ekonomik değişikliklerin kaynağı, kökeni sınıf mücadelesidir, ekonomik değişikliklere yol açan sınıf mücadelesidir, ekonomik değişikliklerin kökeni buradadır. O zamanda, profesörümüzün sınıf mücadelesi tabansız, ayakları havada, gökten düşme bir sınıf mücadelesi haline gelmek zorundadır. Öyledir de.

Dolayısıyla profesörümüz Marks'a döneyim derken hızını alamamış ve Marks öncesi tarihçilere, Fransız atalarına kadar geri gitmiştir. Profesörümüzün Marks'a dönme vadinin kesin sonucu budur.

C- C. BETTELHEİM'İN "SOSYAL İLİŞKİLERİ"

Profesörümüzün "sosyal ilişkileri" nelerdir?

İş-bölümü, üretim ilişkileri, siyasi-ideolojik ilişkiler ve dolayısıyla sınıf mücadelesi. Bunların hepsi.

Yani ekonomik ve siyasi kavramlar bir kefeye konmuştur. Ekonomik ve siyasi kavramlar mutlak olarak birleştirilmiştir. Hepsi bir arada "sosyal ilişkiler" dir.

Bunda bir yanlışlık var mı? Yok.

Üretim ilişkileri, bu ekonomik ilişkiler sosyal ilişkiler değil midir? Sosyal ilişkilerdir.

Sınıf mücadelesi, bu siyasi ilişkiler, sosyal ilişkiler değil midir? Sosyal ilişkilerdir. O halde hiç bir problem olmaması gerekir??

Ama vardır. Çünkü toplumsal(sosyal) yaşam ikiye bölünmüştür. Bu ikiye bölünmüşlüğü dikkate almamak, bu gayet "basit" işi yapmamak bir yığın probleme gebedir.

Ve profesörümüz üretici güçler ile sosyal ilişkileri iki zıt olarak ele alıp karşı karşıya oturttuğunda tamı tamına da bir yığın problemle karşılaşmaktayız.

Üretici güçler ile üretim ilişkileri arasındaki karşıtlık toplumun ekonomik yaşamına özgü bir karşıtlıktır. Bu karşıtlık içinde neyin birincil, neyin bu birincil olandan türemiş, ikincil olduğu tespit edilmelidir. Profesörümüz bu karşıtlığı ele alıyor mu? Hümme haşa. Ama o ne yapıyor? Üretici güçler ile üretim ilişkilerini de içerttiği sosyal ilişkileri karşı karşıya koyuyor ve bunlardan ilkiği, öncelliği sosyal ilişkilere veriyor, dolayısıyla da üretici güçlerle üretim ilişkisinin bağı söz konusu olduğunda birincillik üretim ilişkilerine, üretim ilişkilerinin bir türevi olmakta üretici güçlere veriliyor.

Bu, profesörümüzün tespit ettiğimiz birinci revizyonu, Marksizmin bu revizyonunun teşhiri oldukça kolaydı. Çünkü profesörümüz üretici güçler ile üretim ilişkilerini de içeren sosyal ilişkileri karşı karşıya koymuş ve bunlardan sosyal ilişkilere öncelliği bahşetmişti. Ekonomik alt yapı ile siyasi üst yapı arası ilişkinin ele alınışında ise işler biraz karıştı. Niye?

Çünkü ekonomik alt yapı demek üretim ilişkileri demektir. Üretim ilişkileri değişim ve dağıtım ilişkilerini, yani toplumun tüm ekonomik yapısını belirler. Yani toplumun ekonomik alt yapısı demek üretim ilişkileri demektir. Profesörümüz ise üretim ilişkileri ile siyasi ilişkileri bir kefeye koyup bunları mutlak olarak birleştirdi, bunların hepsine birden sosyal ilişkiler deyip üretici güçlerin karşısına koydu.

Dolayısıyla bu karşıtlık içinde, üretici güçlerle sosyal ilişkiler karşıtlığı içerisinde, profesörümüzün ekonomik alt yapı ile siyasi üst yapı arasındaki ilişkiyle ilgili görüşlerini anlamak imkansızdır. Bunu anlamak için bir şeylere daha ihtiyaç vardır. Yani, profesörümüzün sosyal ilişkiler çerçevesinde ele aldığı unsurlar arası ilişki konusunda ne düşündüğü bilinmelidir. Bu zorunluluk nedeniyle profesörümüzün "doğru olarak yönetilen sınıf mücadelesiyle.... ideolojik ve siyasi ilişkilere hücum ederek.... ekonomik ilişkileri..." değiştirme fikrine baş vurmuş ve buna dayanarak onun ekonomik alt yapı ile siyasi üst yapı arası ilişkide siyasi üst yapının öncelliğini savunduğunu göstermiştik.

Bu, profesörümüzün tespit ettiğimiz ikinci revizyonu, Marksizmi kafası üstüne oturtmasının ikinci örneğiydi. Profesörümüzün anlayışının teşhiri için önce onun ekonomik ve siyasi kavramları sosyal ilişkiler potasında eritmesinden, bu potada mutlak olarak birleştirmesinden hareket etmek zorunda kaldık. Sonrada, bu sosyal ilişkiler potasında eritilen kavramları ayırmasından, birbirinden koparmasından ve bu kopukluk içinde "sosyal ilişkiler" arası ilişkileri nasıl ele aldığından hareket etmek zorunda kaldık. Ve hemen yine karşımıza üretici güçler ile siyasi ilişkiler (sosyal ilişkiler) arası karşıtlık çıktı. Profesörümüz üretici güçlerin öncelliğini reddetti. Ekonomik alt yapı ile(üretim ilişkileriyle), siyasi üst yapı(sınıf mücadelesini) değil de, üretici güçlerle sınıf mücadelesini karşı karşıya koyup üretici güçlerin öncelliğini reddetti. Üretici güçler üretim ilişkilerinin önceli, üretim ilişkileri de sınıf

mücadelesinin önceli olduğu oranda profesörümüzün ekonomik alt yapının öncelliğini reddettiği böylece tekrar ispatlanmış oldu.

Ve böylece profesörümüzün fikirsizlikler yığınındaki bir püf noktası da açıkça sırtmaya başladı.

Üretim ilişkileri.

Üretici güçler ile ekonomik ve siyasi ilişkilerin mide bulandırıcı bir çorbası olan sosyal ilişkiler karşı karşıya konuyor.

Üretici güçler ile sınıf mücadelesi karşı karşıya konuyor.

Üretim ilişkilerinin yeri nerede? Yok!

Bu açık ki çok yanlış bir sonuç.

Üretim ilişkilerinin yeri var: Üretici güçlerin karşıtı ve önceli olan sosyal ilişkilerin parçası olarak ve bu sosyal ilişkiler içinde sınıf mücadelesinin bir türevi, bir yansıması olarak var. Nasıl ki bu sınıf mücadelesi ekonomik temelinden yoksun, ayakları havada bir sınıf mücadelesidir, üretim ilişkileri de üretici güçlerin türevi değil de önceli olarak görüldüğünden bu üretim ilişkileri de ayakları havada üretim ilişkileri olarak vardılar.

Gelin şimdi C. Bettelheim'in bu kafası üstünde duran dünyasında üretim ilişkilerinin halini görelim.

D- ÜRETİM İLİŞKİLERİ VE HUKUK

C. Bettelheim "sınıf ilişkileri ve sahipliğin hukuki şekilleri" başlığı altında şöyle diyor:

"Sahipliğin hukuki şekillerindeki değişiklikler sınıfların ve sınıf mücadelesinin varoluş şartlarının yok olması için yeterli" değildir, çünkü sınıfların ve sınıf mücadelesinin varoluş "şartlarının kökenleri.... üretim ilişkilerindedir."

Sınıfların ve sınıf mücadelesinin varoluş şartlarının kökenleri üretim ilişkilerindedir. Ne kadar doğru. Ve "yeterlilik" türünden elastiki kavramları dıştalarsak, hukukta değişiklik yaptım, o halde sınıfları kaldırdım mantığı, üretim ilişkileri olduğu gibi dururken böyle bir iddiayla ortaya çıkma mantığının aptallığı ne kadar doğru bir tespit.

Ne oluyoruz? Biz yüce bir Marksist'e etmediği lafları mı ettirdik? Kendi "mekanik materyalist" yaklaşımımız nedeniyle bu yüce "diyalektik materyaliste" kendinde olmayan bir Marksizmi tersine çevirme çamurumu attık???

Bakalım.

Şimdiye kadar Stalin sözlerine ve görüşlerine doğrudan değinmemiştik.

Şimdi hem zorunlu, hem de çok faydalı.

Profesörümüz Stalin'in, Stalin Anayasası üzerine yaptığı meşhur konuşmayı anlatıyor. Gelin biz önce Stalin'in ne dediğine ve nasıl dediğine bir bakalım:

Stalin, önce SSCB ekonomisinde ve buna uygun olarak SSCB'nin sınıfsal yapısında ortaya çıkan değişiklikleri kaydediyor, "1924-1936 arası ekonomimiz alanında ortaya çıkan değişiklikler ana hattıyla böyledir.

SSCB'nin ekonomik hayatında ortaya çıkan bu değişikliklere uygun olarak toplumumuzun sınıfsal yapısı da değişmiştir." (Leninizm, s. 564-565, İng. 1942 baskısı.)

Sonrada bu değişikliklerin yeni Anayasaya nasıl yansıtıldığını inceliyor.

“SSCB’nin yaşamındaki bu değişiklikler yeni Anayasa taslağında nasıl yansıtılmıştır?

...Yeni Anayasa taslağını hazırlarken Anayasa Komisyonu, anayasanın programla karıştırılmaması önerisinden hareket etmiştir... Program hali hazırda var olmayan, gelecekte başarılması ve kazanılması gerekenden bahsederken, Anayasa tam tersine, bugün hali hazırda var olandan, hali hazırda başarılmış olandan bahsetmelidir.

...
Dolayısıyla, Anayasa taslağı, hali hazırda kat edilmiş yolun bir özeti, hali hazırda kazanılmış başarıların bir özetidir. Başka bir deyişle o, gerçekte hali hazırda başarılmış ve kazanılmış olan şeylerin hukuki şekillenmesi ve kaydedilmesidir.” (a.g.e., s. 569-570.)

Stalin ne diyor?

Önce ekonomik ilişkiler değişti, buna bağlı olarak sınıfsal yapı da değişti. ?imdi sıra bunları siyasi üst yapıda, hukukta, Anayasa hukukunda yansıtmaya gelmiştir. Ekonomik ve sınıfsal yapıda hali hazırda ortaya çıkmış değişiklikleri hukuki olarak kaydetmenin sırası gelmiştir.

Önce ekonomik alt yapı değişir, sonra bu değişikliğin taleplerine uygun olarak siyasi üst yapı değiştirilir.

Şimdi gelelim profesörümüzün yaptıklarına...

Stalin’in ne yaptığına yukarıda değindik. Dünyanın en aptal adamına bile açık olsa gerekir, kaldı ki C. Bettelheim diyalektik ve tarihi materyalizme gerçek devrimci karakterini iade etmeyi üstlenmiş bir yüce kişi... Ama bakın şimdi onun Stalin’e yaptırdıklarına: Meğersem Stalin “sahipliğin hukuki şekillerinde” yani mülkiyet ilişkilerinde 1924-1936 arası ortaya çıkan değişiklikleri anlatmış, sonrada tutmuş bu değişikliklere dayanarak “antagonist sınıfların” ve “kapitalist üretim ilişkilerinin” yok olduğunu ilan etmiş.

Bu nedir?

Bu, Stalin’in yaklaşımını tersine çevirip, kafası üstüne oturtup Stalin’e mal etmektir.

Bu nedir?

Bu, tarihi materyalizmin temel tezlerini kafası üstüne oturtmuş C. Bettelheim’in kendi yaklaşımını Stalin’e mal etmesidir.

Çünkü, profesörümüz Stalin’in işe hukuki değişikliklerle başladığını ve bu hukuki değişikliklere dayanarak eski sınıf ve üretim ilişkilerini yok sayıverdiğini ilan ediyor. Halbuki, işe “sınıf mücadelesi” ile başlayıp, sınıf mücadelesi üzerinden “ideolojik-siyasi ilişkilere”, dolayısıyla hukuki ilişkilere hücum edip... böylece üretim ilişkilerini değiştirmeyi öneren kendisidir.

C. Bettelheim’in yukarıda Stalin’e mal ettiği yaklaşım tamı tamına kendi mantığıdır. O kadar ki o, Stalin’e üretim ilişkileri eskisi gibi dururken niye hukukta değişiklik yapıyorsun diye bir eleştiri getirmiyor. Niye? Kendi mantığı tamı tamına öyle davranmayı gerektirir de ondan. Eski üretim ilişkileri dururken hukuk değiştirilmez diye eleştirmiyor, hukuktaki değişiklikler “yetmez” diye eleştiriyor. Elastiki ve hiç yeri olmayan “yetmez”in hikmeti işte buradadır. C. Bettelheim için

eski üretim ilişkileri sürerken hukukta değişiklik, mülkiyet ilişkilerinde değişiklik gayet normaldir. Ama bu üretim ilişkilerini değiştirmeye, sınıfları değiştirmeye “yetmez”. Neden? Çünkü önce siyasi değişiklik gelir, ondan sonra “üretim ilişkileri” ve sınıfsal değişiklikler. Eh, hukuk değişti ama... daha sıra antagonist sınıfları, kapitalist üretim ilişkilerini yok etmeye gelmedi. Onlar “daha sonra” yok olacak. Önce hukuki olarak üretim ilişkilerini ve sınıflar “yok edilecek”, ondan sonra...hukuki olmayan, "gerçek" üretim ilişkileri ve sınıflar yok edilecek.

Yani, başlangıçtaki korkumuza hiç gerek yokmuş. Profesörümüz tespit ettiğimiz mantıkla düşünmeye devam etmekte, dahası Stalin’e de kendi ters mantığıyla iş yaptırmakta, dahası Stalin’i deyim yerindeyse kendinden de ileri gitmekle, yani hukuki değişiklikleri yapıp eski ekonomik ve sınıfsal yapıyı da yok ettiğini sanmakla suçluyor.

İyi ama daha önce tespit ettiğimiz C. Bettelheim’a ait doğru görüşler neyin nesi oluyor?

Sınıf mücadelesinin varoluş şartlarının kökeninin üretim ilişkilerinde, yani ekonomik ilişkilerde olduğuna dair doğru görüşler neyin nesi oluyor?

Ya bunlar profesörümüzün tüm mantığıyla çelişen doğru görüşlerdir, yada profesörümüzün mantığıyla hiç de çelişmeyen sadece görünüşte doğru olan fakat sapına kadar yanlış ve profesörün tüm mantığının talep ettiği yanlış görüşlerdir.

Bu doğru görünüşlü tespitler profesörümüzün tüm mantık silsilesinin savunulduğu bir yerde edildiğine göre ikinci seçeneğin tek çıkar yol olduğunu şimdilik kaydıyla tespit edip devam edelim.

E- MARX VE LENİN’E ATIFLAR

Marx ve Lenin’e geri dönmeyi vaat eden profesörümüzün Marx ve Lenin’e başvuruları oldukça kısıtlıdır. ?imdi bu kısıtlı başvurulara bir göz atalım:

1- Profesörümüzün “Üretici güçlerin gelişmesinin öncelliği(birincilliği -b.n)” başlığı altında savunduğu görüşleri haklılaştırmak için düştüğü bir dip notta Marx’a başvuruyor.

“Dip not 37: a.g.e., s. 244. Marx’ın “Gotha Programının eleştirisi” nde “komünizmin ilk aşaması” sırasında eşyaların dağıtımını etkileyen “burjuva kısıtlamalardan” bahsettiğini herkes bilir; ama, bu “kısıtlama” üretici güçlerin seviyesine değil, fakat “bireyin iş-bölümüne kölece bağımlılığına” ve buna uygun üretici güçlerin gelişmesini engelleyen sosyal ilişkilere bağlanmıştır. (Marx ve Engels, 3 Ciltte Seçme Eserler. C. 3, s. 18-19.)”

Profesörümüze göre Marx ne yapıyor?

Komünizm ilk aşamasında, dağıtım alanında varlığını sürdüren burjuva kısıtlamaları üretici güçlerin “seviyesine” değil de, iş-bölümüne ve buna uygun “sosyal ilişkilere” bağlıyor...

Tüm bunları “herkes biliyor”. Bilirler, bilirler. Bildiklerini biz de biliriz. Ama yine de Marx’ı bir okuyalım.

“...Hak, hiçbir zaman toplumun ekonomik yapısı ve onun tarafından belirlenen (abç) kültürel gelişmeden daha yüksek olamaz.

...bireyin her yönlü gelişmesiyle beraber üretici güçler çoğaldıktan ve kooperatif zenginliğin pınarları daha bolluk içinde aktıktan sonra (abç) -sadece ondan sonra (abç) burjuva hakkın dar ufukları aşılabilir..." (Gotha Programının Eleştirisi, İng., s. 14.)

Profesörümüzün bahsini ettiği burjuva kısıtlama, dağıtım alanında ve komünizmin ilk aşamasında kaçınılmaz olarak varlığını sürdüren burjuva hakkıdır. Burjuva üretimi şartlarında bu hak, bu eşitlik hakkı prensibi ile pratiği birbiriyle çelişir. Komünizmin ilk aşamasında ise artık bu prensip ile pratiği çelişmezler.

Hakkı belirleyen nedir? Toplumun ekonomik yapısı-ve bu ekonomik yapı tarafından belirlenen toplumun kültür düzeyi.

Komünizm burjuva hakkına ne zaman son verebilecektir, onun dar sınırlarını ne zaman aşabilecektir?

Üretici güçler geliştikten ve kooperatif zenginlik pınarı daha bolluk içinde aktıktan sonra ve ancak ve ancak bundan sonra, bunu başardıktan sonra...(Bu üretici güçlerin bir parçası olan insanların üretim yeteneklerinin, üretim bilgilerinin de gelişmesi demektir, bireylerin gelişmesi demektir.) Ve böylece ekonomik yapı tarafından belirlenen kültürel gelişmede, ekonomik gelişmenin ardından gelen bilinç gelişmesi de bunu mümkün kıldığında burjuva hakkının, burjuva hukukunun dar sınırları aşılacaktır.

Profesörümüz ise burjuva hakkının dar sınırlarının aşılması için gerekli unsuru kendi icadı "sosyal ilişkiler" de görmekte ve tüm bunlar üretici güçlerin birincilliğini yadsımak için icat edildiğinden burjuva hakkının dar sınırlarını aşmak için üretici güçlerin birincilliği tezi yerine "sosyal ilişkilerin" birincilliği tezi ileri sürülüp, bir de bu utanılmadan Marx'ın ağzına tıklmaktadır.

Aynı şey Lenin'in de başına geliyor:

Profesörümüze göre Lenin emperyalizmin zayıf halkası tezini üretici güçlerin birincilliği tezini yadsıyarak üretmiş. Üretici güçlerin birincilliği tezini ekonomistler savunmuş. Lenin de ekonomistlere uyup üretici güçlerin birincilliği tezini savunsa, hümmе haşa emperyalizmin zayıf halkası tezini formüle edemezmiş...

Ekonomizmin böyle düşmanları varken, ekonomistlerin dostu ne ihtiyacı var ki...

Üretici güçler söz konusu olduğunda Marksizm ile Ekonomizm arasındaki fark üretici güçlerin öncelliği tezinde değildir. Üretici güçlerin birincilliği, öncelliği Marksizmin alfabesidir. Bu konuda Marksizm ile ekonomizm arasında zerre kadar fark yoktur. Aradaki fark bundan çıkarılan sonuçlarda başlar. Bundan çıkarılan siyasi ve ekonomik sonuçlarda başlar. Marksizmin şu veya bu doğru öğretilerini ele alıp bundan binbir çeşitli yanlış sonuçlar çıkarabileceğini ve tarihin bunun örnekleriyle dolu olduğunu kim bilmez. Profesörümüz... diyemeyiz, çünkü onun yaptığı da son tahlilde Marksizmin "siyasetin belirleyiciliği" konusundaki öğretilerini çarpıtmaktan ibarettir.

Bu meyanda profesörümüzün proletarya partisinin program ve pratiğinde herşeyden önce üretimin gelişmesinin kanunlarından hareket etmesi talebine karşı çıkmasıyla ilgili şunu söylemek yeterlidir: öyle yapmayan bir "proletarya partisi" kavramda çelişmedir sayın profesör. Değil mi ya... ekonomik gelişmenin

kanunlarından hareket edilmeyecekse, bunlara uyulmayacaksa, bunlar temel oluşturmayacaksa... niye “proletarya” partisi kurulsun ki...

2- Profesörümüz “ Sınıf ilişkileri ve sahipliğin hukuki şekilleri” başlığı altında savunduğu görüşleri haklılaştırmak için düştüğü bir dip notta Lenin’e başvuruyor.

“dip not 16: “Sınıflar, tarihsel olarak belirlenmiş bir toplumsal üretim sisteminde tuttukları yerle, üretim araçlarına(çoğu durumlarda yasalarla saptanmış ve formüle edilmiş) olan ilişkileriyle, emeğin toplumsal örgütlenmesindeki rolleriyle ve dolayısıyla toplumsal zenginliğin kullandıkları parçasının ölçüsü ve bunu elde ediş biçimiyle birbirlerinden ayrılan büyük insan topluluklarıdır. Sınıflar, belirli bir toplumsal ekonomi sisteminde tuttukları farklı yerler sayesinde birinin ötekini emeğine el koyabildiği insan topluluklarıdır. (Lenin, ‘Büyük Başlangıç’ T.E. Cilt 29, s. 421, İng.)

Görülecektir ki Lenin, değişik toplumsal sınıfların yerinin “yasalarla saptanmış ve formüle edilmiş” olabileceğinin(abç.) gözlemlemesine rağmen bundan ancak bir ihtimaliyet (abç.) olarak söz etmektedir. Üretici güçlere “hukuki ilişkilerin” varlığı sınıfların gerçek tanımına (abç.) girmez.” (a.g.e., s. 49-50.)

Sınıfların “gerçek tanımı” adına profesörümüzün yapmaya çabaladığı şey nedir?

Üretim ilişkileri, “üretim araçlarına olan ilişkileri” çerçevesinde oluşan insan topluluklarının, sınıfların tanımından, dolayısıyla da üretim ilişkilerinin tanımından üretim araçlarına olan “hukuki ilişkiyi” koparmak. Sınıfların gerçek tanımı, karşıtı verilmeyen, “gerçek olmayanı” verilmeyen bu tanımın karşıtı “hukuki tanım”, yani mülkiyet ilişkilerine değinen tanımdır. Profesörümüz üretim ilişkilerinin ve sınıfların tanımından mülkiyet ilişkilerini mutlak bir şekilde koparmaya çalışmaktadır. İşte bu nedenledir ki Lenin’e demediği şeyleri dedirtiyor... Lenin “üretim araçlarına hukuki ilişkiden bir ihtimaliyet olarak söz eder” diyerekten.

Üretim ilişkileri ile bunların hukuki ifadeleri, hukuki yansımaları birbirinden farklı şeyler midir? Tabii ki farklı şeylerdir, dahası birbirine zıt şeylerdir. Biri ekonomik, diğeri hukuki, siyasi kavramlardır. Biri üretim ilişkileri, diğeri mülkiyet ilişkileri. Bunlar aynı kavramlar olmayıp, dahası biri diğerrinin yansıması, mülkiyet ilişkileri üretim ilişkilerinin yansıması olduğu içindir ki bunlar arasında koskoca bir uçurum bile doğabilir. Mülkiyet ilişkileri üretim ilişkilerinin gerisinde kalabilir, dahası kalırda. Bu nedenledir ki Lenin “üretim araçlarına “her zaman yasalarla saptanmış ve formüle edilmiş olan ilişkileriyle “ demiyor, “üretim araçlarına çoğu durumlarda yasalarla saptanmış ve formüle edilmiş olan ilişkileriyle” diyor.

Fakat bu zıtlık mutlak bir zıtlık, biri diğerrini imkansız kılan, biri olduğunda diğerrini olamayan bir zıtlık mıdır, metafizik, aşılabilir bir zıtlık mıdır?

Hayır. Bu zıtlar birbirine bağıntılı, biri diğerrinin yansıması olan zıtlardır. Mülkiyet ilişkileri, üretim ilişkilerinin yansımasıdır. Toplumsal yaşam ikiye bölündüğüne, ekonomik ve siyasi olarak ikiye bölündüğüne göre, toplumsal yaşamın bu iki yönü, bu iki zıt yönü bir arada olmamış toplumsal yaşam olamayacağına göre, dahası bu iki yaşam arasında bir uçurumun doğması, üretim ilişkileri ile mülkiyet ilişkileri arasında bir uçurum doğması toplumsal yaşamın bunlar arasında uyumu sağlamadan kendini sürdürmesini imkansız kılar. Bunlar arası uyum bir zorunluluktur. “Üretim araçlarına olan ilişkinin yasalarla saptanması” bir zorunluluktur sayın profesörümüz, bir ihtimaliyet asla ve asla değil. Tamı tamına bu nedenle ve tanımlama en geneli ele

aldığı, en tipik olanı ele aldığı içindir ki sizin deyiminizle “herkesin bildiği” “Ekonomik Politığın Eleştirisine Bir Katkı”nın Meşhur önsözünde Karl Marx şöyle der: “üretim ilişkileri veya-aynı şeyin hukuki ifadesinden başka bir şey olmayan-mülkiyet ilişkileri”.

O halde profesörümüzün Lenin’i açıkça tahrife zorlanarak üretim ilişkileri ile mülkiyet ilişkilerini veya sınıflar ile onların üretim araçlarına olan “hukuki ilişkilerini” mutlak olarak koparma çabası, çünkü tüm bunlar böyle bir çabadan başka birşey değildir, neyin nesi oluyor?

Sınıflar ve sınıf mücadelesinin varoluş şartlarının kökeni üretim ilişkileridir doğru tespiti profesörümüzün tüm mantığının, tarihi materyalizmi kafası üstüne oturtan mantığının bir parçası olarak karşımıza çıktı.

Üretim ilişkileri ile mülkiyet ilişkilerinin, sınıflar ile onların hukuki konumlarının farklı şeyler olduğu doğru tespiti karşımıza bu ikisi arası ilişkiyi mutlak kopuşa vardır bir görüş olarak çıkartılıyor. Hem de bu mutlak kopuş ile mutlak birliği, üretim ilişkileri ile siyasi ilişkileri “sosyal ilişkiler” adı altında mutlak olarak birleştirmiş bir kişi tarafından, “sosyal ilişkiler” adı altında birleştirdiği ekonomik ve siyasi ilişkileri üretici güçlerin karşısına koymuş biri tarafından.

Niye?

Hukuk, siyaset, üretim ilişkilerinin, ekonomik ilişkilerin bir yansıması değil de kendisi bir ilk ise; sınıf mücadelesi üzerinden ideolojik-siyasi ilişkilere hücum edilecek ve böylece ekonomik ilişkiler değiştirilecek ise; yani ekonomik ilişkiler siyasi ilişkilerin bir türevi ise, yani profesörümüzün tüm mantık silsilesi doğru ise birincisi tersten yansımanın zorluğu üretim ilişkileri ile mülkiyet ilişkileri arasındaki bağın koparılmasını, ikincisi, ayakları havada bir sınıf mücadelesi savunulduğu olgusunun gizlenmesi için böylesi bir kopukluk içinde sınıfların ve sınıf mücadelesinin kökeni olarak üretim ilişkilerinin sözde savunulmasını gerekli kılar. Ve bu profesörümüzün başka işleri için de gereklidir.

F- C. BETTELHEIM’IN SONU GELMEZ SINIF MÜCADELESİ

Özce C. Bettelheim’in tarihi materyalizmiyle düşünelim:

Proletarya diktatörlüğü kurulmuştur. Proletarya diktatörlüğü şartlarında “sınıf mücadelesi” sürdürülür. Hangi sınıflar arası mücadele? Antagonist sınıflar, proletarya ve burjuvazi arasındaki mücadele. Çünkü proletarya diktatörlüğü altında sınıf mücadelesi sürdürülüp, bu sınıf mücadelesiyle hukuki ilişkilere hücum edip hukuki olarak sosyalist mülkiyet ortaya çıksa bile eski üretim ilişkisi, kapitalist üretim ilişkileri ve dolayısıyla kapitalist üretim ilişkilerinin sınıfları,antagonist sınıflar, proletarya ve burjuvazi varlığını sürdürür. Ancak ve ancak sınıf mücadelesi üzerinden ideolojik ve siyasi ilişkilere hücum etmeye devam edecektir ki ve bu mücadele, işte profesörümüzün tespit edeceği bir gelişme aşamasına ulaştığındadır ki, kapitalist üretim ilişkileri ve antagonist sınıflar ortadan kalkarlar.

Bu mantıkla, bu ayakları havada yürütülen sınıf mücadelesi belirsiz de olsa bir sona ulaşabilir.

Gelin şimdi bu mantığı profesörümüzün üretim ve mülkiyet ilişkilerini birbirinden koparması ve sınıf mücadelesinin kökeni olarak üretim ilişkileri anlayışını ilave edelim.

Proletarya diktatörlüğü şartlarında sınıf mücadelesi üzerinden ideolojik-siyasi ilişkilere, dolayısıyla hukuki ilişkilere hücum edersin, ki bu hukuki ilişkilerin sınıfsal ilişkilerle, sınıfların gerçek tanımıyla, ve de üretim ilişkileri ile mekanik bir bağı kurmamalı, bunlar arası ilişki bir ihtimaliyet ilişkisidir. Hukuki olarak mülkiyet ilişkilerini değiştirmek, onları proletarya devletinin malı haline, sosyalist mülkiyet haline getirmek gerçek sınıfları ve üretim ilişkilerini değiştirmez, bu daha sonranın işidir. Kaldı ki, sınıfların ve sınıf mücadelesinin varoluş şartları üretim ilişkilerindedir. Sınıf mücadelesi ilk, birinci, esas vs. olduğu için onunla işe başlanır, bunlar üzerinden ekonomik ilişkiler, üretim ilişkileri değiştirilir. Ama bu sınıf mücadelesine yol açan köken nedir? Mülkiyet ilişkileri değişmesine rağmen bunlardan kopuk olarak yaşamını sürdüren kapitalist üretim ilişkileri. Sınıfların varoluş şartlarının kökeni, sınıf mücadelesinin varoluş şartlarının kökeni burada. Ve de sınıf mücadelesi ilk, birincil, üretim ilişkilerini değiştirmeye başlamak için sınıf mücadelesi ile işe başlamalısın... sınıf mücadelesinin kökeni de üretim ilişkisinde... sınıf mücadelesi yapasın ki kapitalist üretim ilişkilerine son veresin, iyi ama kapitalist üretim ilişkilerini ortadan kaldıramadığın için sınıf mücadelesi yapmak zorundasın.

İlk olarak, birincil olarak sınıf mücadelesini ele almalıyım. Birincil olan sınıf mücadelesi. Herşeyi, kapitalist üretim ilişkilerini değiştirmek için başlangıç noktası, ilk olan o. Onunla başlamalıyım. Onun sayesinde, onun temelinde ekonomik ilişkileri, üretim ilişkilerini değiştireceğim.

Sınıf mücadelesinin kökeni ise üretim ilişkilerinde, kapitalizmden devraldığım kapitalist üretim ilişkileri ve antagonist sınıflarda. O halde onlar durdukça sınıf mücadelesi kaçınılmazdır. Eh onların değişikliği de sınıf mücadelesinden sonra geleceğine göre... ne kapitalist üretim ilişkileri sona erer, ne antagonist sınıflar, nede antagonist sınıflar arası mücadele...

Sosyalizmin inşası diyordu C. Bettelheim hemen öyle Stalin'in dediği gibi beş dakikada Beşiktaş olmaz, çok uzun zaman ister, uzun iştir...

ÇKP kaynaklı yayınlar bir ara 1000 yıldan bahsediyorlardı, veya "Kültür Devrimini defalarca tekrarlamak gerekecek"... falan diyorlardı... C. Bettelheim da uzun süreden bahsederken esas mantığını sergiledi... Bu sosyalizm sonsuza kadar kurulmaz...

II. BÖLÜM

R. YÜRÜKOĞLU'NUN ÇADIRI

Üretim İlişkileri ile Üretici Güçlerin Niteliği Arasındaki Zorunlu Uygunluk Ekonomik Yasası ve R. Yürükoğlu'nun Çadırı

R. Yürükoğlu'nun SBKP 26. Kongre Raporunu değerlendiren “Yaşayan Sosyalizm” adlı kitabını, kitaba yazdığı önsözde Emine Ezgin şöyle sunuyor: “Zor ama Komünizm için gerekli olan, Marksizm-Leninizm ışığında aksaklıklara, eksikliklere yönelmek, bunları açıkça belirlemek ve çözüm yolları göstermektir. Kitap bu zor görevi başarıyla yerine getirmekte ve bu yönde birçok önemli teorik açılım içermektedir.” (Yaşayan Sosyalizm R. Yürükoğlu, s.9.)

Burada, bahsi geçen “teorik açılımların” bazılarını ele alacak ve bunların “Marksizm-Leninizm ışığında” mı, yoksa revizyonizmin karanlığında mı olduklarını sergilemeye çalışacağız.

-I-

1- “Çadır” nedir?

“ Üretim araçlarının üzerinde özel mülkiyetin kaldırılmasıyla kurulan üretim ilişkisi, bir biçimdir. Bu biçime uygun üretim güçleri düzeyi, makinalı üretimdir. Somuta gelince, üretim güçlerinin çok değişik düzeyleriyle karşılaşırız. Üretim güçlerinin belirli bir minimumu üzerinde sözünü ettiğimiz “biçim” yani sosyalist üretim ilişkileri kurulabilir. Kendine uygun bir “alt yapı” tam anlamıyla car olmadan da uygulanabilir. Böylece içi çok az dolu bir çadır kurulmuş olur. Doğru yöntemlerle bu çadırın içinin uygun kalabalıkla, hem de daha çabuk dolması sağlanabilir.” (a.g.e. s. 98.)

Yani R. Yürükoğlu'nun “çadır”ı üretim ilişkileridir. Çadırın içini dolduracak şeyler de üretici güçler.

Şimdi R. Yürükoğlu'nun “Marksizm-Leninizm” ışığı ile aydınlatılmış bu çadırda seyircilere sunduğu oyunu seyredebiliriz. Oyuncunun usta bir akrobat mı yoksa çok komik bir palyaço mu olduğuna artık seyirciler karar versin.

2- Üretim ilişkilerinin öncelliği, veya R. Yürükoğlu'nun bir “teorik açılımı” ve sosyalizmin buna uygun inşası.

“...(Sovyetler Birliğinde. bn.) Nesnel koşullar ve öznel seçimler sonucu, ekonominin teknolojik düzeyinin varolması gereken düzeye ulaşmasından çok önce tarımda ve endüstride sosyalist mülkiyet ilişkilerine geçilmiştir. Geçilmemeliydi demiyoruz. Yalnızca bugünkü sorunların kökenini anlamaya çalışıyoruz. Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin kuruluşu döneminde ve hatta bugün bile, üretim ilişkileri, kendine uygun üretim güçleri düzeyinden önde gitmiş (a.b.ç.) ve gitmektedir. Üretim güçlerini ileriye doğru çekmektedir (a.b.ç.). Bir anlamda, önce çadır kurulmuş ve onun kolaylaştırıcı etkisi altında içi döşenmeye başlanmıştır.

Az gelişmiş ülkelerde kurulan sosyalizmin kaçınılmaz yoludur bu.” (a.g.e., s. 45.)

“Bugün” ü, kitabın baskı tarihi olan Ocak 1982’yi şimdilik kaydıyla bir kenara bırakırsak R. Yürükoğlu şöyle diyor: Sovyetler Birliğinde sosyalizmin kuruluşu döneminde -Lenin ve Stalin döneminde- üretici güçler sosyalist üretim ilişkilerini talep etmezken sosyalist üretim ilişkileri kurulmuş. Dolayısıyla da üretim ilişkileri üretici güçlerin talep ettiğiinden daha ileri imiş, “önde gitmiş”. Ve işte tam da bu nedenle, üretim ilişkileri üretici güçlerin niteliğinden daha ileri, önde olduğu için, bu durumun “kolaylaştırıcı etkisi” altında “çadırın içi” “daha çabuk” dolmuş.

R. Yürükoğlu’nun bu tarih ve olgu çarpıtmalarını soyut “yasa” haline sokarsak şu “teorik açılım” la karşılaşırız: Üretici güçler “daha çabuk” geliştirmek için üretim ilişkileri üretici güçlerin niteliğinden önde gitmelidir.

Sovyetler Birliğinde sosyalizm R. Yürükoğlu’nun bu yasasına uyularak kurulmuştur. Tüm “az gelişmiş ülkelerde de” bu yasaya uyularak sosyalizm kurulacaktır. Bu kaçınılmaz yoldur.

R. Yürükoğlu bize ekonomik gelişmenin bir yasası olarak yukarıdaki yasayı öneriyor ve Lenin ve Stalin döneminde işlerin onun bu yasasına uyarak yürütüldüğünü iddia ediyor. Gelin, biz ona hak ettiği cevabı Stalin yoldaşa verdirtelim.

-II-

1- Ekonomik Yasaların Nesneliliği.

“Ekonomik gelişmenin yasaları, nesnel (objektif) olarak bizim dışımızda, insanların iradesi ve bilinci dışında var mıdır? Marksizm bu soruya olumlu yanıt vermektedir. Marksizme göre, sosyalizmin ekonomi politiğin yasaları, bizim dışımızda var olan, nesnel yasaların insan beynindeki yansımalarından ibarettir. Oysa Sanina ve Vegner yoldaşların formülü bu soruya olumsuz yanıt vermektedir. Böyle olunca, bu yoldaşlar, sosyalist rejimde ekonomik gelişme yasalarının toplumun yönetici kurumları tarafından “yaratıldıklarını” “değiştirildiklerini” iddia eden yanlış bir teorinin tarafını tutuyorlar. Başka türlü söylersek, bunlar, Marksizmle ilişkilerini kesiyorlar ve öznen (sübjektif) bir idealizmin yoluna sapıyorlar.

Kuşkusuz insanlar bu nesnel yasaları keşfedebilirler, onları tanıyabilirler ve onlara dayanarak onları toplumun yararına kullanabilirler. Ancak onları ne “yaratabilirler” ne de “değiştirebilirler”. (Son Yazılar. Stalin. s. 136)

Marksizm ile ilişkisini kesmemiş herkes ekonomik gelişmenin yasalarının nesnel yasalar olduğunu, bizim irademiz dışında var olduğunu, bizim onları keşfetmemiz ve onların taleplerine uygun adımlar atmamız gerektiğini gayet iyi bilir. Sosyalizm inşa edilecekse, üretici güçler “daha çabuk” geliştirilecekse bunların ancak ve ancak ekonomik gelişmenin yasalarına uyularak yapılabileceğini, ekonomik gelişmenin yasalarına ters iş yapan, onlara uymayanların kafalarını kıracaklarını—daha doğrusu kafalarının kırılacağını—Marksizm ile ilişkisini kesmemiş herkes bilir.

Görüyoruz ki, R. Yürükoğlu bize keşfettiği bir ekonomik gelişme yasası sunmakta, dahası Sovyetler Birliğinde sosyalizmin bu yasaya uyularak inşa edildiğini ve de dahası tüm az gelişmiş ülkelerde onun bu yasasına uyarak sosyalizmin inşa edileceğini iddia etmektedir.

R. Yürükoğlu misali bir “öyle mi ya!” diyelim ve Stalin’den okumaya devam edelim.

2- Üretim İlişkileri ile Üretici Güçlerin Niteliği Arasındaki Zorunlu Uygunluk Ekonomik Yasası.

Sovyet iktidarının, sosyalizmin kuruluşu sırasında ekonomik gelişmenin var olan yasalarını yok etmesine ve yenilerini “oluşturmasına” olanak sağlayacak olan onun oynadığı özel rolden söz edilmektedir. Bu da yanlıştır.

Sovyet iktidarının özel rolü iki olgu ile açıklanabilir: birincisi, Sovyet iktidarı eski devrimlerde olduğu gibi, bir sömürü biçimi yerine bir başka sömürü biçimini koymak değil, her sömürüyü tasfiye etmek görevindeydi: ikinci olarak da, ülkede sosyalist ekonominin hazır filizleri olmadığı için, ekonominin yeni, sosyalist şekillerini, sözün gelişi “çıplak bir alan” üzerinde yaratmak zorundaydı.

Bu, kuşkusuz güç ve karmaşık bir görevdi ve geçmişte örneği yoktu. Buna karşın Sovyet iktidarı bu görevi şerefle yerine getirmiştir. Bunu, sözümona, var olan ekonomik yasaları yok ettiğinden ve yenilerini “oluşturduğundan” değil, sadece üretim ilişkileri ile üretici güçlerin niteliği arasındaki *zorunlu uygunluk* ekonomik yasasına dayandığı için başarmıştır. Ülkemizdeki üretici güçler, özellikle sanayide toplumsal bir nitelik taşımaktaydılar; mülkiyetin şekli özel, kapitalist idi. Sovyet iktidarı, üretim ilişkileri ile üretici güçlerin niteliği arasındaki zorunlu uygunluk ekonomik yasasından güç alarak üretim araçlarını toplumsallaştırmıştır, onları bütün halkın mülkiyeti haline sokmuştur, bunu yapmakla sömürü sistemini ortadan kaldırmış ve sosyalist ekonomi şekilleri yaratmıştır. Bu yasa olmadan ve onu dayanmadan Sovyet iktidarı bu görevi başarıya ulaştıramazdı. (a.g.e., s. 63)

“Üretici güçler, üretimin en devingen ve en devrimci güçleridir. Sosyalist rejimde bunlar, kuşkusuz üretim ilişkilerini önünde giderler. Ancak bir süre geçtikten sonradır ki, üretim ilişkileri, üretici güçlerin niteliğine uyarlanır.” (a.g.e., s. 104)

“Ancak, rahat etmemiz ve üretici güçlerimiz ile üretim ilişkilerimiz arasında hiçbir çelişki olmadığı sanmamız bir hata olurdu. Çelişkiler vardır ve kuşku yok ki olacaktır, çünkü üretim ilişkilerinin gelişmesi üretici güçlerin gelişmesine göre geri kalmaktadır ve kalacaktır.” (a.g.e., s. 119)

Marksizm adına konuşmayı meslek haline getirmiş Marksizm düşmanları dışındaki herkes, dahası Tarihi Materyalizmin ABC’ sinden haberi olan herkes üretim ilişkileri ile üretici güçlerin niteliği arasındaki zorunlu uyumluluk yasasını, bu yasanın kaçınılmaz bir parçası olarak üretici güçlerin öncelliğini bilir. Ve yine onlar, tüm komünistlerin haklı bir gurur kaynağı olan Lenin ve Stalin dönemindeki sosyalizmin muazzam başarılarının kaynağının bu yasaya uyularak elde edildiğini, başka türlü bunun mümkün olamayacağını da bilir.

R. Yürükoğlu ise bilmiyor. Daha doğrusu o Stalin’in bahsini ettiği Marksizm ile ilişkisini kesmişlerden biri olarak Marksizme yeni ve yeni olduğu kadar da eski bir “teorik açılım” getiriyor. Üretim ilişkileri ile üretici güçlerin niteliği arasındaki ilişkide üretim ilişkilerinin öncelliği ve üretim ilişkilerini -hem de daima- üretici güçlerin niteliğinden önde tutarak sosyalizmi inşa etmek.

R. Yürükoğlu tüm bunları “bugünkü sorunların kökenlerini anlamaya çalıştığı” için yapmakta anlaşılan? Stalin’i okumaya devam edelim. O zaman “bugünkü sorunların kökleri” kendini gösterecektir.

3- Ekonomik Gelişmenin Kanunlarına Uyulmadan Sosyalizm Kurulamayacağı Gibi, “Yaşayan Sosyalizm” de Öldürülür.

Bir an için, sosyalist rejimde ekonomik hayattaki nesnel yasaların varlığını yadsıyan ve ekonomik yasalar “yaratmak”, “değiştirmek” olanaklarını savunan hatalı teorinin görüşünü kabul ettiğimizi düşünelim. Sonucu ne olurdu: Bunun sonucunda, karışıklığın ve raslantıların egemenliği altında bulunurduk; bu raslantıların kölesi olurduk, bu raslantılar karışıklığımızı sadece anlayabilmek değil, çözebilmek olanağımız bile olmazdı.

Bunun sonucu olarak, bilim olarak ekonomi politiği yok ederdik, çünkü bilim nesnel yasaları tanımaksızın, onları incelemeksizin ne var olabilir, ne de gelişebilir. Oysa, bir kez bilim yok edildi mi, ülkenin ekonomik hayatında olayların gidişini önceden kestirmek olanağına sahip olmazdık, yani ekonomik yönetimin en ilkelini bile örgütlemek olanağına artık sahip bulunmazdık.

Eninde sonunda, ne nesnel yasaları anlamadan, ne de hesaba katmadan, ekonomik gelişmenin yasalarını “yok etmeye” ve yenilerinin “yaratmaya” hazır bulunan “ekonomik” serüvencilerin keyfi hareketlerinin kölesi olurduk. (a.g.e., s. 136-137)

Sosyalist rejimde toplumun üretim ilişkileri ile üretici güçleri arasında hiç bir çelişki olmadığını iddia ettiği zaman, Yaroşenko yoldaş aldanmaktadır. Kuşku yok ki, bizim üretim ilişkilerimiz şimdiki halde öyle bir devir geçiriyorlar ki, üretici güçlerin gelişmesine tam olarak tekabül ediyorlar ve onları dev adımlarla ilerletiyorlar. Ancak, rahat etmemiz ve üretici güçlerimiz ile üretim ilişkilerimiz arasında hiç bir çelişki olmadığını sanmamız bir hata olurdu. Çelişkiler vardır, ve kuşku yok ki olacaktır, çünkü üretim ilişkilerinin gelişmesi üretici güçlerin gelişmesine göre geri kalmaktadır ve kalacaktır. Eğer yönetici kurumlar doğru bir politika uygularlarsa, bu çelişkiler, uzlaşmaz çelişkiler halinde soysuzlaşamazlar, ve üretim ilişkileri ile toplumun üretici güçleri arasında bir çatışmaya varamazlar. Yaroşenko yoldaşın önerdiği politika gibi yanlış bir politika izlersek durum bambaşka olur. O zaman bir çatışma kaçınılmaz olur, ve üretim ilişkilerimiz, o zaman üretici güçlerin sonraki gelişmesi için çok vahim bir köstek olmak tehlikesini geçirirler.

Bu yüzden, yönetici kurumların görevi, olgunlaşan çelişkileri zamanında not edip, üretim ilişkilerini üretici güçlerin gelişmesine uyduracak şekilde zamanında önlemini almaktır. (a.g.e., s.119)

İşte “bugünkü sorunların kökenleri” de burada yatmaktadır. R. Yürükoğlu’nun Marksizmin ABC’sini ve Sovyetler Birliği’nin şanlı tarihini çarpıtarak icad ettiği “üretim ilişkilerinin üretici güçlerin önünde gittiği” zırvalarında değil.

Kruşçof’la başlayıp Gorbaçov ile noktalanın “ekonomik serüvencilerin keyfi hareketleri” nedeniyle üretici güçlerdeki gelişmenin gerisinde kalan üretim ilişkileri üretici güçlerin talep ettiği yönde, ileriye doğru ilerletilmedikleri gibi bir de üstüne

üstlük bilinçli bir şekilde geri çekilmişlerdir. İleride göreceğimiz gibi R. Yürükoğlu tüm bunları büyük bir zevkle karşılayan, tüm bunlara bahane üstüne bahane icad eden, bu bahanelere teorik temel olarak da yukarıda ele aldığımız teoriyi piyasaya süren kaşarlanmış bir modern revizyonisttir.

-III-

R. YÜRÜKOĞLU'NUN SOSYALİST DEVRİM TEORİSİ

Açıktır ki R. Yürükoğlu yukarıda ele aldığımız “teorisini” “sosyalizmin kuruluş dönemi” ile kısıtlayamazdı.

Eğer önce sosyalist üretim ilişkileri kurulacak, “çadır” kurulacak ve ondan sonra sosyalist üretim ilişkilerine tekabül eden üretici güçler yaratılacaksa, “çadırın içi doldurulacaksa”, bu “kaçınılmaz yol” ise; bu üretici güçler sosyalist üretim ilişkilerini talep etmeden önce, sosyalist üretim ilişkilerini zorunlu kılmadan önce, bir sosyalist devrimi de “kaçınılmaz” kılmaz mı? Kılar.

R. Yürükoğlu’nu okuyalım:

“Evet, orta gelişmiş bir ülkede beliren uygun bir siyasal ortamda işçi sınıfı devleti ele geçirebilir. Ama çok uzun bir tarihsel dönem içinde Marksizmin öngördüğü sosyalizmi kuramaz. Ancak kapitalizmin yetersiz hazırladığı tabanı daha hızlı döşer, çadırın içini daha hızlı doldurur. Lenin bu nedenle orta gelişmiş bir ülkede devrimi yapmak ileri kapitalist ülkelerde yapmaktan daha kolaydır, ama sosyalizmi kurmak daha zordur diyor.” (a.g.e., s. 46)

“Sovyetler Birliğinde devrim ve sosyalizm (abç.) tarihsel olarak sosyalizmi çağırarak gelişmeleri kendisi sağlamak durumunda kalmıştır.” (a.g.e., s. 47)

“Ve Sovyetler Birliği için tarihsel sorun üretim ilişkilerini kurmak değil, onun gerçekten var olabileceği üretim güçlerini geliştirmek olmuştur. Toplumsal mülkiyete geçiş ülke içindeki üretim güçlerinin gelişme düzeyinin -burada konuştuğumuz anlamda- bir sonucu değil, onları geliştirmenin ön koşulu olmuştur.” (a.g.e., s. 99-100)

R. Yürükoğlu’nin sözlerinden çıkan birinci sonuç şudur: Az gelişmiş bir ülke olan Rusya’ da Ekim Devrimiyle “toplumsal mülkiyete geçiş, ülke içindeki üretim güçlerinin gelişme düzeyinin” “bir sonucu değildi.” Yani, üretici güçlerin niteliği toplumsal mülkiyete geçişin, sosyalist üretim ilişkilerine geçişin zeminini hazırlamadan, buna “çağırışım” yapmadan “uygun siyasal ortamda” sosyalist devrim yapıldı.

Yani Lenin ve Bolşevikler, ekonomik gelişme sosyalizmi talep etmez, sosyalizmi mümkün kılmaz iken “uygun siyasal ortam” dan istifade sosyalist devrim yaptılar; üretici güçlerin niteliği sosyalist mülkiyet ilişkilerini talep etmezken sosyalist üretim ilişkilerini kuruverdiler ve bunun kolaylaştırıcı etkisi altında sosyalizmi inşa giriştiler...

Teori ve tarih çarpıtıcılığı serbest de, kişinin Lenin ve Bolşeviklerin kendi aptalca formülasyonlarına uyarak iş yaptıklarını ilan etmek biraz fazla kaçıyor.

Müsadenizle, Lenin ve Bolşevikler, ekonomik gelişmenin yasalarına ters hareket ederek devrimin zafere ulaştırılamayacağını -ve sosyalizmin inşa edilemeyeceğinin-bilecek kadar “ iyi Marksist” idiler ve onlar da tüm Marksistler gibi üretim ilişkileri ile üretici güçlerin niteliği arasındaki zorunlu uyumluluk yasasını biliyorlar ve tüm siyasal eylemlerini bu yasaya dayandırıyorlardı. Çünkü, ve malum olduğu üzere, Marksistler siyasal eylemlerini şu veya bu sözde teorisyenin zırvalarını değil, ekonomik yasaların taleplerinin sağlam zeminine dayandırıyorlardı.

Stalin'den okuyalım:

“Ülkemizde üretici güçler, özellikle sanayide toplumsal bir nitelik taşımaktaydılar; mülkiyetin şekli özel, kapitalist idi. Sovyet iktidarı, üretim ilişkileri ile üretici güçlerin niteliği arasındaki zorunlu uygunluk ekonomik yasasından güç alarak üretim araçlarını toplumsallaştırmıştır, onları bütün halkın mülkiyeti haline sokmuştur, bunu yapmakla sömürü sistemini ortadan kaldırmış ve sosyalist ekonomi şekilleri yaratılmıştır. Bu yasa olmadan ve ona dayanmadan Sovyet iktidarı bu görevi başarıya ulaştıramazdı.” (a.g.e., s. 63-64)

“Ülkemizde sosyalist devrim için de aynı şeyi söyleyebiliriz. İşçi sınıfı, üretim ilişkileri ile üretici güçlerin niteliği arasındaki zorunlu uygunluk yasasını kullanmış, burjuva üretim ilişkilerini devirmiş, yeni, sosyalist üretim ilişkilerini kurmuş ve onları üretici güçlerin niteliği ile uyuşur hale sokmuştur.” (a.g.e., s. 102)

Marksizm böyle söylüyor. R. Yürükoğlu'nunki ise tarih ve teori çarpıtmacılığıdır.

R. Yürükoğlu'nun sosyalist devrim teorisinin özelliğini anlamak için onun, “orta gelişmiş ülkelerden” neyi anladığına da bir bakmamız lazım.

“Sovyetler Birliği'nde devrim ve sosyalizm, tarihsel olarak sosyalizmi çağırarak gelişmeleri kendisi sağlamak durumunda kalmıştır: Endüstrileşme, tarım emeğinin bir çeşit endüstri emeğine dönüştürülmesi, üretimde ve tüketimde elektrikleşme - otomasyon, okur-yazarlık sorunun çözümü, ülke çapında kentleşme, yaygın modern haberleşme ağı, ülke çapında merkezi muhasebe. Bunları tarihsel olarak kapitalizmin çözmesi gereken (abç.) ve ileri kapitalist ülkelerde çözdüğü sorunlardır.” (a.g.e., s. 47)

R. Yürükoğlu'nun “tarihsel olarak kapitalizmin çözmesi” ni talep ettiği şeylere bir tane de biz ilave edelim: “Ölme eşşeğim ölme!”

Böylece şunu öğrenmiş oluyoruz ki R. Yürükoğlu'na göre tüm bunların olmadığı ülkelerde “devrim ve sosyalizm” “sosyalizmi çağırarak gelişmelere” sahip değildir. Orta gelişmiş bir ülkedir. “Tarih olarak kapitalizmin çözmesi gereken sorunlar” çözülmediği için işin aslında sosyalist devrime hazır değildir. Tüm bunların hallolmadığı ülkelerde sosyalist ilişkileri kurmak demek, üretici güçlerin niteliğinin önünde gitmek demektir.

Ama ne gam...

Tüm bunların olmadığı ülkelerde sosyalist devrim yapıp sosyalist üretim ilişkilerini kurmak her ne kadar üretici güçlerin talep ettiği üretim ilişkilerinden ileri üretim ilişkilerin kurmaksa da yani böylesi ülkeler sosyalist devrim için hazır değilse de... böylesi “orta gelişmiş ülkelerde”, tıpkı az gelişmiş Rusya' da Ekim Devrimi ile yapıldığı gibi...” beliren uygun bir siyasal ortamda” “işçi sınıfı devleti ele geçirebilir”, yani sosyalist devrim yapabilir. Ve böylece önce “çadırı” kurup, sonra da “çadırın içini daha hızlı doldurur”...

Yani R. Yürükoğlu'na göre “ileri kapitalist ülkeler” haricinde hiçbir ülkede sosyalizmin ve sosyalist devrimin şartları yoktur. Üretici güçler o kadar gelişmemiştir çünkü.

Ama R. Yürükoğlu çok devrimci ve solcu bir teorisyen olduğu için (?) ekonomik gelişmenin yasalarının taleplerini elinin tersiyle bir kenara itip “uygun siyasal ortamdaki” istifade sosyalist devrim yapmaya hazır. Ve devamla, böylesi bir sosyalist devrim arifesinde ve yine ekonomik gelişmenin yasalarını elinin tersiyle bir kenara itip -veya amuda kaldırıp- sosyalizmi inşa etmeye de hazır.

Hay sen çok yaşayasan R. Yürükoğlu. Gel gelelim Marksizm orada duruyorken, senin teorilerle iş yapmanın pek akıl karı olmayacağı da biraz fazla bariz oluyor ya...

-IV-

R. YÜRÜKOĞLU'NU YANLIŞ ANLAMIŞ OLMAYALIM?

Bilhassa şu satırları okuyunca bir yanlış anlama sorunu ortaya çıkıyor:

“Sovyet toplumunun gelişmesine bakarsak, özel mülkiyetin ortadan kaldırılması, toplumsal mülkiyetin kurulması, üretim ilişkilerinin toplumda var olan üretim güçlerinin ancak bir bölümüyle uyumlu duruma getirmiştir. O bölüm de kapitalist makina üretiminin var olduğu alandır. Kent ekonomisinin geri kalan bölümü ve kırsal alanlar için toplumsal mülkiyetin kurulması, üretim güçleriyle üretim ilişkilerinin uyumlu duruma gelmesi anlamına gelmemiştir. Tersine üretim ilişkilerinin, üretim güçleri düzeyinden öne geçmesi anlamına gelmiştir. Ve Sovyetler Birliği için tarihsel sorun üretim ilişkilerini kurmak değil, onun gerçekten var olabileceği (abç.) üretim güçlerini geliştirmek olmuştur...” (a.g.e., s. 99)

Görüldüğü gibi R. Yürükoğlu sosyalist üretim ilişkilerinin “kapitalist makinalı üretimim var olduğu alanda” üretici güçlerin niteliğinden önde gitmediğini, onlara uyumlu olduğunu kabullenmektedir.

“Öyle mi ya! (R. Y. a.g.e., s. 52)

Okumaya devam edelim:

“Ülkenin geriliği nedeniyle Sovyetler Birliği proletarya diktatörlüğü altında teoride öngörülmemiş bir aşama yaşadı. Biz buna ülkenin bütünü açısından “biçimsel sosyalizm”^{*} aşaması diyebiliriz.

Bu aşama, sosyalizmin koşulu olan üretim güçlerini yaratma kavgasıyla geçti. Şimdi Sovyetler Birliği yavaş yavaş istenen üretim güçleri düzeyine çıkıyor, çadırın içi kalabalıklaşıyor, buna da “gelişmiş sosyalizm aşaması” dediler. Sosyalizmin ta kendisi olmaya başlayan^{**} bu aşamaya SBKP tarihinde sık görülen bir keyfilikle gelişmiş sosyalizm denmesini doğru bulmuyoruz.

* Bizim “biçimsel sosyalizm aşaması” dediğimizle, Sovyetlerin “sosyalizme geçiş aşaması” dedikleri aşamalar aynı şey değildir. ikisi de aynı anda, proleter devrimiyle birlikte başlamakta ama biri ötekinden çok sonra bitmektedir. “Sosyalizme geçiş aşaması” denen aşama, devrimden tüm toplum çapında üretim araçlarının özel mülkiyetinin kaldırılmasına, dolayısıyla kapitalist sınıfın ortadan kaldırılmasına dek süren, buna belirli bir endüstrileşmenin eşlik ettiği aşamadır. Dolayısıyla “sosyalizme geçiş aşamasının” gözettiği temel ölçüt legal mülkiyet ilişkilerindeki değişimdir.

** Bugün “biçimsel sosyalizm aşaması” yerini büyük ölçüde “gerçek sosyalizm” olmaya bırakmaktadır. Ancak bu sürecin sonu yine de tam gelmemiştir...” (a.g.e., s. 100-101)

“Biçimsel sosyalizm aşaması” ise, yine devrimle başlıyor ve bugünlere, hatta yarınlara uzanıyor. bu aşamanın gözettiği temel ölçüt, üretim güçlerinin sosyalizme uygun gelişme düzeyidir.

Yeterince açık. Biraz daha açalım:

Önce “biçimsel sosyalizm aşaması”: bu nedir? Kapitalist sınıfın ortadan kaldırılmasıdır. Nasıl mı? bu bir “kararname işidir”. (a.g.e., s. 99) Uygun siyasal ortamda “proletarya diktatörlüğü” nü kurdun ya, istediğini yaparsın... hukuki olarak mülkiyet ilişkilerini, daha “üretici güçler sosyalizme uygun gelişme düzeyine” gelmemişken “bir kararname ile” değiştiriverirsin. Sosyalist üretim ilişkilerini kurarsın. “Legal mülkiyet ilişkileri” keyfi bir şekilde, üretici güçlere rağmen değiştirirsin ve böylece “biçimsel” olarak sosyalist üretim ilişkilerini kurarsın. Sonra da onun kolaylaştırıcı etkisi altında... çadırı daha hızlı doldurursun. Ve bu “biçimsellik”, bu üretici güçler üretim ilişkilerinde sosyalizmi talep etmezken “gerçek” olmayan, sadece “biçimsel” olan sosyalizm ne zaman başlamıştır?? “Proleter devrimiyle”. iyi ama Sovyetler Birliği’nde “proleter devrimiyle” sosyalist mülkiyete dönüştürülen üretici güçler hangileridir? “Kapitalist makinalı üretim” olduğu alan. iyi ama R. Yürükoğlu bu “teorik açılımıyla” bu sosyalistleştirmeyi de “biçimsel” ilan etmiş olmuyor mu. Oluyor.

Ve dahası biz R. Yürükoğlu’ nun sosyalist üretim ilişkilerine gerçekten uyan üretici güçlerden ne anladığımızı da biliyoruz: Ancak bugünkü “en ileri kapitalist ülkeler” deki üretici güçler sosyalist üretim ilişkilerine gerçekten uygundur... Zaten bu nedendir ki bugünkü Sovyetler Birliği’ndeki üretici güçleri bile “gerçekten sosyalizm” için yeterli bulmuyor ya... Biz de onun için dedik ya, ölme eşşegim ölme diye...

O zaman da şu açıkça sırtıyor: Sovyetler birliği’ nde sadece tarımda değil endüstride de üretici güçler üretim ilişkilerinin gerisinde kalmıştır. Üretici güçler önde gitmiştir. Zaten R. Yürükoğlu “tarım ve endüstride” diyerek, “devrim ve sosyalizm” diyerek bunları teslim etmişti. R. Yürükoğlu’nun gerçek anlayışı yukarıdaki gibidir.

O zaman sosyalist üretim ilişkilerinin kapitalist makinalı üretimin olduğu alana uyumluluğu sözü ne anlama geliyor? Ob R. Yürükoğlu’ nun teorisinin sakatlığı nedeniyle gerçek anlayışa ters, çelişmeli görüşleri ileri sürmekten paçasını kurtarmadığı anlamına geliyor. Stalin’ e suç yüklemek kolay, dolayısıyla “kırdı” üretici güçler sosyalist üretim ilişkileri talep etmezken sosyalist üretim ilişkilerine geçildiğini iddia etmek kolay. Ama. Lenin’ in Ekim Devrimi sonrası devlet sektörünü sosyalist ilan ettiği hareketin en cahillerine bile malumken bu olguyu reddetmek birazcık zordur. işte bu nedendir ki R. Yürükoğlu Sovyetler Birliği’nin dününü ve bugününü tahrif eden teorik zırvalarına ve tarih anlayışına tamamen ters düşen böyle bir görüşü ileri sürmüştür. Sadece ve sadece görünüşü kurtarmak için.

Sözün kısası biz R. Yürükoğlu’nu zerre kadar haksızlık etmiyoruz. Hücum ettiğimiz onun gerçek bir çelişmesidir.

Bu hususu da böylece kapamadan önce gelin en iyisi R. Yürükoğlu’nun bir çelişmesine de biz görelim:j

R. Yürükoğlu şöyle diyor: “Kooperatif..... devlete işçi sınıfının sahip olduğu proletarya diktatörlüğü şartlarında kullandığı toprağın ve kullandığı temel üretim

araçlarının devlete, yani tüm topluma ait olduğu bir ortamda “sosyalist kuruluştun bir farklılık göstermez” (Lenin, Toplu Yapıtlar, İng. basım c. 33, s. 473)...” (a.g.e., s. 43)

Burada açıktır ki R. Yürükoğlu, yoldaşı Krusçof’un M.T.İ’lerini Kolhoz’lara sattığını -1957’ de- böylece “temel üretim araçlarından” üretim aletlerini, belli başlı, temel üretim aletlerini “tüm toplumun” malı olmaktan çıkardığını ve böylece sosyalizmin gelişmesine ölümcül bir darbe indirdiğinin unutmuşa benzer. Her halükarda, R. Yürükoğlu Lenin’in kooperatif planını bilir görünmektedir. O zaman biz de Lenin’den birkaç satır okuyalım. Kırlarda sosyalist üretim ilişkileri için öngördüğü üretici güçlerle bağıntılı bir kaç satır:

“Orta köylü ile barış içinde—diyor Lenin—yaşamak zorundayız. Orta köylü, ancak onların yaşantılarının ekonomik koşulların yumuşattığımız ve düzelttiğimiz zaman sosyalist toplumda yanımızda yer ayacaktır. Eğer, yarın, onlara, en iyi kalitede 10.000 traktör verebilseydik, bunlara benzin ve tamirci sağlayabilseydik (biliyorsunuz ki, şu an için bu fantezidir), o zaman orta köylü: “Ben komünizmden yanayım” derdi. Ama bunu yapmak için, önce uluslararası burjuvaziyi yenmek gerek, bize bu traktörleri vermeye zorlamak gerek; ya da üretimimizi öylesine yükseltmeliyiz ki, onları bizzat kendimiz yapabilelim. Ancak böylelikle, sorun gerektiği gibi konmuş olur” (“RK (B) P VIII. Kongresi -Köylerde Çalışma Üzerine Rapor”, c. XXIV, s. 170, Rusça.) **

Lenin, orta köylüyü donatmak için tutulacak yol sorununu, onu komünlere kazanmak için izlenecek yollar konusunu işte böyle koyuyor.

Sona eren yıl, partinin bu görevi de başarıyla yerine getirdiğini göstermiştir. Bilindiği gibi 1930 yılının baharında 60,000’den çok traktör, tarlalarımızı sürecektir; bir yıl sonra sayısı 100,000’i aşan traktör ve iki yıl sonra da 250,000’i aşan traktör, tarım bölgelerimizde işleyecektir. Bundan birkaç yıl önce “fantezi” sayılan şeyi, bugün artık bir gerçek yapabilmemiz için bütün olanaklara sahibiz.

Orta köylünün”komüne” dönmesinin nedeni işte budur. (Stalin, Leninizmin Sorunları, s. 342-343.)

10,000 traktör...

Stalin’in Kolhozlara verileceğini söylediği traktör sayıları da yukarıda. Kolhozlara verilen, daha doğrusu M.T.İ’leri üzerinden kolhozların kullanımına sunulan temel üretim araçları sayılarının gelişmesini araştırma işini R. Yürükoğlu’na bırakalım. Açık olan bir şey varsa o da şudur. Stalin’in yönetimindeki Sovyet iktidarı kırlarda sosyalist üretim ilişkilerine geçmeyi örgütlediğinde köylülere Lenin’in öngördüğünden onlarca kat fazla “üretici güç” verme imkanına kavuşmuştur ve vermiştir. Ama ne var ki bizim R. Yürükoğlu’nun gözü “üretici güce” doymuyor. Niye? Hem sosyalizm anlayışının sakatlığından hem de Sovyetler Birliği’ni bugünkü aciz hallere getirmiş “yoldaşlarına” bahane bulma isteğinden. O bahaneleri yoldaşlarının yedikleri haltları ele aldığımız bir makalemizde ele alacağız. O zaman R. Yürükoğlu’nun çadırının bugünkü halini ve nedenlerini daha iyi anlatma olanağımız olacaktır.

-V-

R. YÜRÜKOĞLU: SOLCU MU SAĞCI MI?

R. Yürükoğlu, üretici güçlerin sosyalist üretim ilişkilerini talep etmediği ülkelerde bile “beliren uygun bir siyasal ortamda” sosyalist devrim yapmayı öneriyor.

Bu solcu.

Fakat, R. Yürükoğlu’na göre ancak en ileri kapitalist ülkelerde üretici güçler sosyalist devrim için olgunlaşmış.

Bu sağcı.

R. Yürükoğlu’na göre böylesi geri ülkelerde sosyalist devrim yapıp, üretici güçlerin niteliğine uymayan, onlardan ileri olan sosyalist üretim ilişkileri kurulacak ve daha sonra bu sosyalist üretim ilişkilerine uygun üretici güçler yaratılacak.

Bu solcu.

Fakat R. Yürükoğlu’na bu saçmalığı söylettiren şey ancak en ileri, hem de bugünkü en ileri ülkelerdeki üretici güçleri sosyalist üretim ilişkilerine uygun görmesi nedeniyle ve Sovyetler Birliği’nde atılan geri adımları haklılık payı bulmak, Sovyetler Birliği’nde sosyalizmin öldürülmüş olduğunu gizlemek ve onun tabutuna vurulan çivileri “daha fazla, daha fazla” demek için icad ediyor.

Bu sağcı.

Bu tür çelişmeler R. Yürükoğlu ve işçinin Sesi’nin tüm varlığını kapsamıştır.

Ve solcu laflar sağcı özü gizlemek içindir.

III. BÖLÜM
BAZI SONUÇLAR

-I-

ZITLARIN BİRLİĞİ

1- Zıttına Dönüşüm

Bir süreç, bir olay tam zıttına dönüşürse, yerini tam zıttına terk ederse bu neye işaret eder?

O olayın, o sürecin bir nüve, bir tohum olarak zıttını içerdiğine.

Sınıflı toplum, en yüksek aşaması olan kapitalizm üzerinden sınıfsız topluma, komünizme dönüşür. Niye? Çünkü kapitalizm bir nüve, bir tohum olarak komünizmi içinde barındırır da ondan.

C. Bettelheim bize eskiden üretici güçlerin öncelliğinin savunduğunu söylüyor. Şimdi ise tam zıttına “sosyal ilişkilerin” öncelliğine dört elle sarılmaktadır.

Bu neyi gösterir? Bu C. Bettelheim’ın üretici güçlerin öncelliğini savunmayı içeren bir biçim olduğunu gösterir.

Böylesi bir dönüşüm profesörümüzün karşısına dikilmeye çalıştığı ekonomistler için gayet mümkündür. Fakat Marksizm için, Tarihi Materyalizm için bu dönüşüm mümkün değildir. Ancak ve ancak Tarihi Materyalizmi doğru kavramayanlar için böylesi bir dönüşüm mümkündür. Üretici güçlerin öncelliği, birincilliği tarihi materyalizmin temel taşlarından biridir ve kendi başına katıyetle “sosyal ilişkilerin” birincilliğine yol açmaz. Buna yol açabilmesi için C. Bettelheim’ın üretici güçlerin öncelliğini doğru bir şekilde kavramamış olması gereklidir.

Söz konusu bir yanlışın iki zıt görüntüsüdür.

Bir ve aynı yanlış C. Bettelheim’ın şahsında bir zıt şeklinden tam zıttı diğer şekline dönüşmüştür.

Bir zıttın karşıtına, karşıt zıttına dönüşmesi ne demektir? Bu onların birliği demektir. Biri diğerini kendi bünyesinde taşımaktadır. Onlar tüm zıtlıklarına, tüm karşıtlıklarına rağmen birdirler.

2- Zıtların Birliği

C. Bettelheim bir zıttan öbürüne geçmiştir. Görüşleri zıttına dönüşmüştür.

Gel gelelim bir ve aynı yanlış fikir iki taban tabana zıt görüntüsüne aynı anda yol açabilir. Bu zıt görüntüler ilk başta ne kadar da birbirlerine zıttırlar. Ne kadar da uzlaşamaz karşıtlık gibi görünürler. Ve bu zıt fikirlerin savunucuları birbirlerine ne kadar da büyük düşmandırlar...

Fakat bu zıtların aynı yanlışlığın iki zıt görüntüsü olduğu kendini göstermekte gecikmez. Taban tabana zıt bir şekilde gelişen bu görüşler bir de bakmışsınız ki birbirleriyle çakışmışlar. Yani bir ve aynı fikir yanlışlığının ürünü oldukları ispatlayıvermişler. Tüm zıtlıkları içinde bir olduklarını ispatlayıvermişler...

C. Bettelheim ile R. Yürükoğlu’na bakınız.

Ne kadar da birbirlerine taban tabana zıt görüşlere sahipler, değil mi???

Bir yanda “sosyalist ilişkiler” ilk ve esas olduğunu haykıran C. Bettelheim, öbür yanda üretici güçler diye haykıran R. Yürükoğlu...

Bu kadar zıtlık, bu kadar tezatlık şartlarında bu iki yazarın çakışması, şans noktalarda değil, anlayış olarak çakışması mümkün mü? Bakalım.

i- Bilincin Belirleyiciliği

C. Bettelheim’in görüşler bütünü bilincin, ideolojik alanın birincilliğinden hareket eder. İlk ve esas olan, ilk ve esas olarak devrimcileştirilmesi gereken odur.

R. Yürükoğlu için böyle bir şey söz konusu olabilir mi?

Her yerde ve her şeyde üretici güçlerin geriliğini arayan birisi için mümkün mü? Bakalım.

“Bu uzunca sapıştın sonra “volüntarizm” sözcüğüne dönelim. Kollektif çiftlikler, proletarya diktatörlüğü altında, küçük üreticinin sosyalist üretime çekilişinin “en basit, en kolay ve köylü tarafından en kabul edilebilir” (Lenin) yoludur. Bu çekiliş ancak gönüllü ve yavaş yavaş olabilir. Sürecin gelişimi ve başarısı, eskiyi savunan güçlere karşı aktif savaşımın yanısıra, asıl olarak tarımdaki nüfusun bilincinin gelişmesine bağlıdır.

Sovyet tarımında kollektifleştirme, büyük ölçüde bu bilincin gelişme hızına orantısız yapılmıştır...” (Yaşayan Sosyalizm, R. Y., s. 44-45.)

Altı çizili yerler R. Yürükoğlu tarafından çizilmiştir.

Kollektifleştirme...” asıl olarak... bilincin gelişmesine bağlıdır.”

Bu çakışmaya bir örnek. Devam edelim.

ii- Proletarya Diktatörlüğünde Devlet Mülkiyetine Rağmen Üretim İlişkilerinin Kapitalist Olması

C. Bettelheim’in SSCB’nde “hukuk alanında” sosyalist mülkiyetin kurulmasına karşın, tüm mantık silsilesinin kaçınılmaz talebi olarak üretim ilişkilerinin kapitalist olarak kaldığını ilan ettiğinin, bunu ayrıca iş-bölümüne vb. bağladığını biliyoruz.

Profesörümüzün üretim ilişkileriyle mülkiyet ilişkileri arasında açmaya çalıştığı uçurumun mantıksızlığının ve R. Yürükoğlu tarafından geçersiz sayılacağını bilerek R. Yürükoğlu’ndan okuyalım. Bakalım yazarlarımız çakışıyorlar mı?

“Proletarya diktatörlüğü altında devlet mülkiyeti, tüm halka hizmet etmesi nedeniyle, ama o ölçüde kapitalist olmaktan çıkmıştır. “O ölçüde” sözleri devlet mülkiyetinin kapitalist karakteri tam olarak yitirmedikinden başka birşey anlatmaz. Mülkiyetin kapitalist karakterinin tamamıyla yitirmesi ancak iş bölümünün ortadan kalkması, yani tüm insanların üretken emek içine girmesi ili, komünizme geçişle, devletin ortadan kalkmasıyla tamamlanacaktır.

.....

Bilindiği gibi devlet mülkiyeti sosyalizmde tüm halkın mülkiyetini temsil eder. Ama temsil eder, kendisi değildir. Bu nedenle, iş gücü ile üretim araçları arasındaki ayrılığı tam anlamıyla ortadan kaldırmamıştır. işçi üretim araçlarının mülkiyetini, kendi adına kullanması için devletine vermiştir.” (a.g.e., s. 85-86.)

“Mülkiyet kapitalist karakterini tam olarak yitirmemiş” iş bölümü ortadan kalkınca yitirecekmiş. Ve proletarya diktatörlüğü şartlarında işçilerle onların devletleri arasında yaratılan bir uçurumda, C. Bettelheim’in kaçınılmaz sonuçlarından biri de cabası.

iii- “Yasalarla”, “Kararnamelerle” Mülkiyetin Sosyalist ilan Edilişine Karşı Çıkmamak

C. Bettelheim kapitalist üretim ilişkileri dururken, antagonist sınıflar dururken mülkiyetin sosyalist ilan edilmesine karşı çıkmamıştı. Tüm mantığı bunu imkansız kılıyordu. Pardon, bir yanlışlık yaptık. Kendine göre kapitalist üretim ilişkileri ve antagonist sınıflar dururken demek istemiştik...

Üretici güçlerin önceliğinden hareket edip aynı noktada konaklamak mümkün mü acaba? R. Yürükoğlu’nu okuyalım:

“1930’larda... Nesnel koşullar ve öznel seçimler sonucu, ekonominin teknolojik düzeyinin car olması gereken düzeye ulaşmasından çok önce tarımda ve endüstride sosyalist mülkiyet ilişkilerine geçilmiştir. Geçilmemeliydi demiyoruz...” (a.g.e., s. 45)

“Sovyetler Birliği’nin karşılaştığı bu özel görevi gözden kaçırmak en kestirme yoldan öznelciliğe (subjektivizm) ve iradeciliğe (volüntarizm) gider. Devrimden sonra bir kararname ve biraz itiş kakışla özel mülkiyet tüm toplumda kaldırılıp toplumsal mülkiyet, “sosyalist üretim ilişkileri” getirilebilir. Ama sosyalist üretim ilişkileri, sosyalizme uygun üretim güçleri ile birlikte bir anlam taşır. Ters, Maocuların köy komünleriyle komünizme geçmeleri anlayışı gibi olur...” (a.g.e., s. 98-99.)

iv- Sınıfların Ortadan Kalkması

C. Bettelheim’in sosyalist mülkiyet ilişkilerinin kurulmasına rağmen “antagonist sınıfların” ortadan kalkmadığını savunduğunu biliyoruz.

R. Yürükoğlu bu konuda farklı anlayışta görünüyor. Biraz itiş kakış ve bir kaç kararnameyle den den içinde sosyalist üretim ilişkilerinin kurulabileceğinin, özel mülkiyetin yok edilip kapitalist sınıflarında yok edileceğini savunur görünüyor. iyi ama bu özel mülkiyetin yok edilmesi bir kararname işi ve hiç de “üretici güçlerin seviyesine “ uygun değil. O zaman...

“Bu nedenle, Sovyet yetkililerinden 1930’lardan bu yana dinlediğimiz şu yaklaşım pek birşey anlatmaz: Mülkiyet açısından sosyalist değişim tamamlandı, kolhoz mülkiyeti de kalkınca sınıfsız topluma varacağız. Bugün, nüfusun ancak beşte birini kapsayan kollektif çiftlikleri “kaldırmak” bir kararname işidir. Ama bu yoldan “kalkan” sınıflar kalkmış olmaz. Sınıfları kaldırabilecek tek güç, bunu sağlayacak üretim güçleri düzeyidir.” (a.g.e., s. 99.)

Eh, sınıfları kaldırmak bir kararname işi değilse, ve özel mülkiyetle kapitalist sınıflarda teknolojik seviye, üretici güçlerin seviyesi uygun olmadan bir kararname ile kaldırılmışsa, o zaman onlarda, kapitalist sınıf da kalktı demekle kalmış olmaz. Değil mi ama... Kapitalist sınıfı da “kaldırabilecek tek güç, bunu sağlayacak üretim güçleri

düzeyidir.” Ve bize Yürükoğlu söyledi ki özel mülkiyet kaldırıldığında, hem de 1930’larda bile hem tarım hem de endüstride üretici güçler bu düzeyde değildi. Yani R. Yürükoğlu için de “antagonist sınıflar” Stalin anayasası döneminde -hiç değilse o sınıflar, kaldı ki daha hala üretici güçler sosyalizm için yeterli değilmiş, ortadan kalkmamıştı...

v- Sosyalizm uzun zaman ister

C. Bettelheim sosyalizmin öyle Stalin’in dediği gibi beş dakikada Beşiktaş kurulamayacağını ilin ettiğini, bunun için uzun süreli -ve doğru yönetilen tabii ki sınıf mücadelesi vs. talep ettiğini biliriz.

R. Yürükoğlu da aynı görüşte. Tabii ki o çok gelişmiş üretici güçler talep ettiği için aynı sonuca varıyor.

-II-

MAYIS YAYINLARI VEYA YUNUS DOST’UN “KOMÜN DERSLERİ VE BÜROKRATİK YOZLAŞMA” BROŞÜRÜ

Herşeyden önce Yunus Dost’un C. Bettelheim’in iyi bir dostu olduğunu açıkça görmek için ondan bir paragraf okuyalım:

“Stalin’in bu ekonomist anlayışı, onu, zorunlu olarak üretici güçler teorisini savunmaya götürmüştür. O, “Diyalektik ve Tarihi Materyalizm” isimli broşüründe şöyle yazdı: “Üretici güçler üretimin en devingen ve en devrimci ögesidirler. ilk önce toplumun üretici güçleri değişikliğe uğrar ve gelişir; sonra bu değişikliklere bağlı ve uygun olmak üzere, insanlar arasındaki üretim ilişkileri, insanların ekonomik ilişkileri değişir.” “Üretici güçler nasılsa, üretim ilişkileri de ona göre olmalıdır.” Stalin, üretim ilişkilerinin üretici güçler üzerindeki etkisi (ni –b.n.) de kabul ediyor görünmekle birlikte, üretici güçlere mutlak bir belirleyicilik atfetmekte, üretim ilişkilerinin rolünü edilgenliğin sınırları içinde hapsetmektedir. Bu anlayışa göre tarihin motoru, üretici güçlerdir, oysa Marx’ın teorisi tarihin motorunun sınıflar mücadelesi olduğunu ortaya koyar. Bilindiği gibi, üretici güçler teorisine dayanan Menşevikler ve II. Enternasyonal’in tüm oportünistleri devrimin üretici güçlerin en fazla gelişmiş olduğu sanayileşmiş Avrupa ülkelerinde başarıya ulaşabileceğinin ileri sürüyorlardı. Buna karşılık Lenin, devrimin gerçekleşeceği ülkenin sanayi bakımından mutlaka en ileri ülke olması gerekmediğini, ama emperyalist zincirin en zayıf halkasından kırılacağını savunurken, üretici güçler teorisinin karşısına sınıf mücadelesinin belirleyiciliği perspektifi ile çıkıyordu...” (Komün Dersleri ve Bürokratik Yozlaşma, Y. Dost, s. 17.)

Kelimesi kelimesine C. Bettelheim değil si? Öyle.

Şimdi gelin bizim usta C. Bettelheim’da kılı kırk yarararak göstermeye çalıştığımız profesörün mantık silsilesinin gayet açık ve anlaşılması kolay örneklerini de Y. Dost’un ağzından dinleyelim:

1- Politikanın belirleyiciliği, üstünlüğü vs...

“... Lenin’in savunduğu Marksist maddeci diyalektiktir; sosyalist kuruluş sürecinde politikanın ekonomi üzerindeki belirleyiciliğini kabul eden devrimci anlayıştır. (Lenin Buharin ve Troçki’nin sendikalar konusundaki hatalarını eleştirdiği bir yazısında, buna, yani politikanın ekonomi üzerindeki üstünlüğüne, Marksizmin ABC’si der.) Stalin’inki ise, kaba materyalizmdir, mekanizmdir; sınıflar arası ilişkileri mülkiyetin hukuki biçimlerine bağlayan ve politikanın usul usul ekonomiyi izleyeceğinin ileri süren, bu süreçte politikanın üstünlüğünü yadsıyan ekonomist anlayıştır.” (a.g.e., s. 16-17.)

“Lenin’in basit bir varsayımdan, sıradan bir örneklemeden yola çıkarak ortaya koyduğu görüş, proletarya diktatörlüğü döneminde politikanın ekonomiye üstünlüğü politik olarak işlenen hataların çizgileşmesi, örneğin toplum bireylerinin (dikkat edilsin, kollektif mülkiyetin varlığı koşullarında) kapitalist bir zihniyetle hareket etmelerine göz yumulması halinde kapitalizmin restorasyonunun kaçınılmazlığı şeklinde özetlenebilir.” (a.g.e., s. 20.)

“Stalin bu tarihten sonraki tüm yazılarında ve konuşmalarında, kapitalizmin restorasyonunun yalnızca ve yalnızca kapitalist bir dış müdahalenin zaferi durumunda olanaklı olabileceğinin öne sürmüştür. Politikanın üstünlüğü ve belirleyiciliğini kavramayan ekonomist anlayışın başka bir sonuca ulaşması beklenebilir mi.” (a.g.e., s. 22.)

i- Pratikte ekonomiyi politikadan, politikayı ekonomiden ayıranlar bir avuç kakavanlardır.

Stalin bu kakavanlardan mıdır? Değildir. Bu tespit bizzat Stalin tarafından defalarca tekrarlanmıştır ve Stalin’in tüm pratiği buna uygundur.

Bu kakavanlar yukarıdaki sözleriyle bunları yapan bu dünyanın Y. Dost’ları vb.lerdir. Bunların kaynakları, doğrudan kaynakları ÇKP kaynaklı yayınlardır.

“Politika belirleyicidir.” “Uzman değil, kızıl.” vs...

ii- Y. Dost’un yukarıdaki satırları pratikten birbirlerinden ayıramayacak olan ekonomi ile politikanın, pratikte sürekli karşılıklı etkileşim içinde olan ekonomi ile politikanın, Y. Dost’un broşürünün 29. sayfasında değindiği karşılıklı etkileşimin ürünü olarak ekonomi ve politikanın karşılıklı olarak birbirlerini belirlemesi, karşılıklı olarak birbirlerinin sebep ve sonuçları olmaları mıdır?

Lenin’den sendikalar üzerine verilen referans tamı tamına buna işaret eder. Şu basit olguya işaret eder. Siyasetin doğru değilse iktidarda kalamazsın. İktidarda kalamazsan proletaryanın hangi ekonomik siyasetini uygulayacaksın ki behey adam! Pratikte siyaset ekonomiden ayrılmaz. Bunlar karşılıklı etkileşim halindedir.

Ama hayır, Y. Dost’ta önderi, teorik ışığı C. Bettelheim gibi bu konuyu ele almıyor. Böyle yapsalardı Tarihi materyalizmin alfabetesine ait tespitleri ekonomizm diye reddetmezlerdi.

Yukarıdaki anlayış nedir?

iii- Yukarıdaki anlayış daha önce C. Bettelheim’da tespit ettiğimiz anlayışın ta kendisi, kesin açık sunulmuş halidir.

Siyaset birincil, ilk, öncel, yansıyandır..., ekonomi ikincil, sonra, yansımasıdır...

Ekonominin yansıyan olduğu, siyasetin onun yansıması olduğu olgusu kendisini pratikte ancak ve ancak ekonomi ile siyasetin karşılıklı etkileşimi üzerinden ortaya koyabilir. Birincil ile türevi, birincil ile fonksiyonu arasındaki ilişki, temel ile ürünü (base and consequence) arasındaki ilişki kendisini bunlar arası karşılıklı etkileşim, üzerinden ortaya koyar. Tüm karşılıklı etkileşim, tüm karşılıklı birbirlerini belirlemeye, tüm karşılıklı sebep sonuç olmalara karşın temel ve ürünü arası ilişki kendini empoze eder, daha doğrusu tüm bu karşılıklı etkileşim üzerinden, sayesinde temel ile ürünü arasındaki ilişki kendini empoze eder. Temel ürününü belirler. Ürünü temel taleplerine uymak zorundadır. Ekonomik alt yapı siyasi üst yapıyı belirler.

İşte C. Bettelheim ve Y. Dost'un tersine çevirdikleri de tamı tamına budur.

Siyaset ekonomiyi belirler, siyaset ekonomiye üstündür, ilk devrimcileştirilmesi gereken siyasi ilişkilerdir...

İşte bu nedendir ki onlar Stalin'in önerilerinde ekonomizm keşfederler ve böylece ikiz kardeşleri ekonomistlerin Marksizmin şampiyonluğunu yapmalarına yardım ederler...

2- Üretim ilişkilerinin Önceliği

“Stalin üretici güçler teorisine saparak sosyalist inşa sürecinde tüm dikkatini üretici güçlerin geliştirilmesine verdi. “Üretici güçler nasılsa, üretim ilişkileri de öyle olacağına göre” sosyalizm döneminden bu güçlerdeki her yeni ilerleme, üretim ilişkilerini de kendiliğinden sosyalist bir biçimde düzenlerdi. Oysa, sosyalist kuruluş döneminde tam tersi doğrudur; yani proletaryanın iktidarı ele geçirmesinden sonra, öncelikle değişikliğe uğratılması gereken üretim ilişkileridir, bu ilişkilerin gerçekten sosyalist bir niteliğe dönüştürülmesi, düşünce ve davranış tarzıyla sosyalist insanın yaratılması, üretici güçlerin hızla ve en yaygın ölçülerde gelişmesi için en elverişli ortamı yaratır. Bu söylediğimiz, üretici güçlerin geliştirilmesine önem verilmesi anlamında değil, önceliğin neye tanınması gerektiği anlamında anlaşılmalıdır.” (a.g.e., s. 18.)

Gayet açık ve bariz konmuş değil mi, sayın okur? Üretici güçlerin önceliği değil, üretim ilişkilerinin önceliği. Üretici güçlere “önem” vermiyor değil ha! Sadece neyin öncel olduğunu söylüyor. Üretim ilişkileri “önde” gitsin ki üretici güçler daha hızlı gelişsin...

Daha önce zıtların birliğinin ele alırken, C. Bettelheim ile R. Yürükoğlu'nun bu konudaki birlikteliğinin ortaya koymamıştık. Sanırız Y. Dost'un bu açıklığı zıtlar arası bu birlikteliği de açık etmiştir.

R. Yürükoğlu malum olduğu üzere üretici güçlerin önceliğinin tutarlı (?) şampiyonu. Gel gelelim en gelişmiş kapitalist ülkeler dışında, bugünün SSCB'nde bile sosyalist üretim ilişkilerine uygun üretici güçler bulamadığı için, ve militan bir ruhla dolu olduğu için geri ülkelerde üretim ilişkilerini üretici güçlerden “önde” götürüp üretici güçleri daha hızlı geliştirmeyi önerdiğini de biliyoruz. Böylece dünyada birkaç ülke -hangileriye artık- dışında üretici güçlerin önceliğini savunduğu açık. Yani... zıtlarımız burada da çakışmaktadırlar.

3- Birkaç Seçme

Okur ümit ederiz ki Y. Dost'un kavramları kullanış tarzına, sorunlara yanaşma tarzına dikkat etmiştir. bir sonraki eğilimi ele alırken bunlar arası ikizliği anlamakta yararlı olacaktır. Birkaç alıntı daha sunalım:

“Oysa Lenin üretici güçlerin geliştirilmesi ve bunun için teknisyen ve uzman kadroların taşıdığı önemi asla göz ardı etmemekle birlikte, sosyalizmin inşasının zaferle ilerletmek bakımından genç kuşağın komünist eğitimine tayin edici bir önem vermiştir.” (a.g.e., s. 19.)

“Yanılığa düşmekten asla korkmaksızın, sosyalizmin komünizme doğru evriminde temel ölçütün yığınların kendi kendilerini yönetiminde sağlanan ilerleme olduğunu söyleyebiliriz.” (a.g.e., s. 26.)

-III-

BOLŞEVİK PARTİZAN, SPARTAKÜS, MÜCADELE BAYRAĞI

Bu üç akımı birlikte ele alacağız. Gayet basit nedenlerle.

Spartaküs bir zamanlar Mao'ya revizyonist diyen Ahmet B.'yi eleştirmediği için İsa yoldaşa vermiş veriştirmişti. Ele alacağımız görüşler Spartaküs'ün koptuğu BP'ne aittir. Ve bu görüşlere Spartaküs'ün herhangi bir eleştirir getirdiğinden bizim bir haberimiz yoktur. Bizim haberimiz olmadan böyle bir gelişme varsa biz özeleştirimizi verir, özürümüzü dileriz. Tabii ki önce Spartaküs kendisi Ahmet B.'nin bu konulardaki görüşlerine karşı yürüttüğü Marksizm düşmanı mücadelenin bir hesabını verirse...

Aynı durum daha fazlasıyla Mücadele Bayrağı için de geçerlidir.

Şimdi bakalım:

1-TKP/ML İÇİNDEKİ İKİ ÇİZGİ MÜCADELESİNİN BAZI BELGELERİ-II hakkında

Mao Ze-dung değerlendirmesinin bir parçası olarak “Stalin Konusu “ başlığı altında Stalin sonuna kadar savunulmaktadır...? (a.g.e., s. 171.)

Hani Stalin'in ismini savunur fikrine hücum ederler ya, bu öyle değil, bu Stalin'in fikirlerini savunuyor...

“Öyle mi ya?”

Gelin biz bu Stalin'i savunan yoldaşların Krusçef eleştirisine bir göz atalım. Fikirleri; Stalin'e mi uyuyor, yoksa başka birilerine mi? O zaman daha iyi görülür.

1957 ve 1960 Ortak Açıklamalarının Değerlendirilmesi başlığı altında şu satırları okuyoruz:

“ J) Üretici Güçler Teorisinin Ateşli Savunucuları

... Krusçef revizyonistlerine göre, komünizm her ürünün en bol şekilde olduğu bir sistem olduğuna göre; Komünistlerin esas görevi üretimi artırmak olmalıdır... Komünistler için sorunun özü daha fazla üretim yapmak değildir. Sosyalizmin gelişmesi öncelikle üretimin arttığını gösteren rakamlarla değil; toplumun bireylerinin

düşüncelerinin değişmesi, ML bilincin toplumun içinde kök salmasının derecesi ile ölçülür.

Toplumun ML bilinci ne kadar ilerlerse; sosyalist bir toplumda üretimin niteliği ve niceliği de o derece gelişecektir. Üretimin artması devrim değildir. Üretimin artması devrimin sonucudur.

Eğer ‘komünizm’ kişi başına düşen üretim rakamları ile açıklansa idi, kuşkusuz bugün en iler kapitalist ülkelerin -insanın insan tarafından sömürülmesine dayanan ülkelerin- komünist olduğunu ilan etmek gerekirdi. Bernstein-Kautsky’den kalan “üretici güçler” teorisinin hayranı ve ateşli savunucusu Krusçef revizyonistleri sorunu böyle kavradıkları için, kendilerine hedef olarak “en ileri kapitalist ülkelere kişi başına üretim açısından yetişmek ve onları geçmek”i seçiyorlar. Krusçef revizyonistleri devamla bunun gerçekleştirilmesinin “SSCB ve sosyalist ülkelerin karşılaşılabilecekleri sürprizlere karşı en güvenilir garanti” olacağını (R-Belgeler, s.125.) ilan ediyor.

Krusçef revizyonistleri, görüldüğü gibi sosyalizmi inşa eden kitlelerin bilincini değil; kişi başına düşen üretimin artmasını, sosyalizmin garantisi olarak görüyor. Bütün bunlar Marksizmin adı bir şekilde tahrifidir...

Krusçef revizyonistlerinin sorunu, her ne pahasına olursa olsun, “üretimi artırmak” olduğu için, onlar bunun yolu olarak da “maddi özendirme”yi keşfettiler...

“Emperyalizmin var olduğu şartlarda; sosyalizmden geri dönüş tehlikesinin car olduğu şartlarda, her sosyalist ülke ekonomik olarak mutlaka kendi ayakları üzerinde durmak zorundadır...” (a.g.e., s. 254-256.)

Stalin savunucusu bir “üretici güçler teorisi” muhalifi de işte böyle konuşuyor.

Burada ortaya konan temel fikir TKP/ML II. Konferans öncesi eleştirilmişti. (Bkz., B 15, s. 11-12.) Bu fikirlerin C. Bettelheim ile olan kan kardeşliği de belirtilmişti.

Bu akımlar, en azından BP ve MB en nihayet Çin’deki Kültür Devrimi sırasında “iradeci” görüşlerin yayıldığı kabullenseler de kendilerinin bu hastalıktan muzdarip olmadıklarını, “tam tersine” Ahmet B.’nin diyalektiğinin “mekanik” olduğunu A. B.’nin “ekonomist” ve “üretici güçler teorisi” savunucusu olduğunu ilan ediyorlardı.

Gel gelelim doğrular inatçıdır. Güneş balçıkla sıvanmaz.

Buradaki görüşlerin altında C. Bettelheim ve Y. Dost iki kere düşünme ihtiyacı duymadan imzalarını atarlar.

Neyi? Çünkü görüşler bir ve aynıdır da ondan.

Niye? Çünkü bu Stalin savunucuları Krusçef’in nezdinde Stalin’i üretici güçler teorisinin şampiyonu ilan ediyorlar da ondan.

Bunların Stalin savunuculuğu tamamıyla eklektiktir. Bunların Stalin eleştirmenlerine karşı Stalin’in görüşlerini alt alta sıralayıp ve “doğru” ilan edip ondan sonra tamı tamına da Stalin eleştirmenleriyle çakışan görüşleriyle olayları yorumlayıp, rakiplerini eleştirirler. Bakınız.

2- Bolşevik Partizan, Kasım 1981, 14/4’de “Stalin’e Karşı Tavır ML’lerle Her Türden Oportünistleri Ayıran Temel Kıstaslardan Biridir” Başlığı altında uzun bir “Stalin savunması” yer alır. Stalin’den alıntılarla Stalin eleştirmenleri “yerle bir” edilir. Ve burada şu satırlar, bu broşürde ele alınan konularda Partinin geçmesiyle ilgili şu satırlar da vardır:

“Stalin Üretici Güçler Teorisini Mi Savundu?”

...Bu eleştiri, mesela, ‘Partizan Çıkarken’ adlı broşürde, Stalin döneminde ‘üretici güçlerin gelişmesinin tek başına sosyalist üretim ilişkilerinin egemen hale gelmesine yeteceği savunuldu’ şeklinde... getiriliyordu...” (a.g.e., s. 66.)

Ve tabii ki ‘Partizan Çıkarken’in bu görüşlerinin yanlışlığı Stalin’e dayanarak yalanlanır. Güzel...

Böylece “özeleştir” de yapılmış oldu...

Sonra?

Sonra sıra gelir “Kompüterler” sorunuyla ilgili olarak A.B.’ye karşı tavır takınmaya...

Gelin şimdi aynı yazarların B.15 s. 133-161 arasında yer alan tartışmadaki konumuzu ele alan tavırlarına bir bakalım.

“... Teknik gelişmeyi reddetmek, komünizmin geri bir teknik düzeyde de mümkün olduğunu savunmak, teknik gelişmeye, üretici güçlerin gelişmesine önem vermemek, Marksizm-Leninizm bilimi yerine küçük burjuva ütopyacılığını geçirmek demektir. bu soruna dikkat çekmek önemlidir. çünkü, özellikle “Mao-Zedung Düşüncesi” adına modern revizyonizme karşı yürütülen polemikte, yer yer tekniğin, üretici güçlerin gelişmesinin sosyalizm inşası için hiç önemli olmadı gibi aşırı iradeci görüşler savunulmuştur.

Ama şunu da görmek ve bilmek gerekir ki, bugün Marksist- Leninist ilkelerin savunulması mücadelesinde bu alanda esas tehlike küçük burjuva ütopyacılığı değil, modern revizyonistlerin, sosyalizmin inşası sorununda bu inşaya aktif olarak katılan emekçi sınıfların bilincinin rolünü hiçe sayan, görünüşte Marksist, gerçekte revizyonist üretici güçler teorisidir. Bu teori, Marx’ın”ekonomik temel belirleyicidir” şeklinde doğru genel tezini mekanik bir şekilde yorumlayarak, üretici güçlerin gelişmesini sosyalizmin gelişmesi olarak göstermektedir. Halbuki, gerek Marx ve Engels, gerekse Lenin ve Stalin sosyalizmin inşası için tayin edici olanın PROLETERYA DİKTATÖRLÜĞÜ olduğunu, yani siyasi iktidarın işçi sınıfının elinde bulunması gerektiğini ortaya koymuşlardır. TAYİN EDİCİ olandan söz edilecekse, o zaman bunun, sosyalizm inşasında SİYASİ İKTİDAR SORUNU olduğu Marksizm-Leninizmin alfabesidir. Proletarya diktatörlüğü olmadan, üretici güçlerin gelişmesi sosyalizmin değil olsa olsa kapitalizmin gelişmesi olur. Proletarya diktatörlüğünün kurulması ve sürdürülmesi ise işçi sınıfının ve emekçi sınıfların bilinç ve örgütlenme düzeyi sorununa bağlıdır. Sorunu böyle ortaya koymamak, salt ekonomik taban sorununu tartışmak, meseleye revizyonist açıdan yaklaşmak demektir.

İşte bu anlamda, sosyalizmin inşasında siyaset ile ekonominin ilişkisi sorununda siyaset tayin edici rol oynamaktadır. Yazıyı yazan yoldaş tam da tayin edici önemde olan bu sorunda, revizyonist bir konumda durmakta, teknik sorunun, siyasetten bağımsız olarak ele alıp öyle tartışmaktadır. Hatta bunun da ötesinde, modern revizyonistlerin yaptıkları gibi, tekniğe, siyasetin üzerinde, onu belirleyen bir önem vermektedir. O, modern revizyonistler gibi, sosyalizmin inşasının ve komünizme ilerlemenin, emekçi kitlelerin bilinçli bir eylemi olduğunu, olması gerektiğini kavramaktadır. Marksizm-Leninizm toplumun gelişme yasalarını bulup ortaya koymuş, toplumun zorunlu olarak nereye doğru geliştiğini açıklamıştır. Bu bilime

sahip olan proletarya zorunlu olanı kavradıktan sonra, bu zorunluluk kör bir zorunluluk olmaktan çıkar. Sosyalizm, proletaryanın ve emekçilerin bilinçli çabaları ile inşa edilecektir, proletarya ve emekçilerin bilinç seviyeleri geliştikçe, adım adım komünizme yaklaşılabilecektir. Sorunun özü, esas budur. Bunun kavranmaması, kaçınılmaz olarak revizyonizme götürür.

Marx komünist toplumu “bireylerin işbölümüne köleleştirici bağımlılığı ve onunla birlikte kol ve kafa emeği arasındaki karşıtlığın kaybolduğu, çalışmanın yalnızca bir geçim aracı olmaktan çıkıp, kendisinin ilk hayati ihtiyaç haline geldiği, bireylerin çok yönlü gelişmeleri ile birlikte üretim güçlerinin de artacağı, bütün kollektif zenginlik kaynaklarının bollukla fişkırdığı burjuva hukukunun dar sınırlarının aşıldığı, bayrağında “herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacına göre” yazan “toplum” olarak tarif eder.

Kuşkusuz bu toplum en ileri teknik düzeyde üretim yapan, üretici güçleri olağan üstü gelişmiş bir toplumdur. Ama ondan da önemlisi, bu toplum “burjuva hukukunun dar ufukların kesin olarak aşmış bir toplum” dur. Lenin’in deyimi ile, bu toplumun insanları “Acaba komşumdan yarım saat fazla çalışmıyor muyum? onunkinden daha az ücret almıyor muyum?” şeklindeki hesapları yapmayacak (ve yapmaya gerek duymayacak” durumda olacaktır.

Ve tabii ki bu çok uzun süreli ve bilinçli bir çabayı gerektirir. Lenin’in “sosyalizmin asıl başlangıcı” (Kültür ve kültür ihtilali üzerine, s. 118.) Subbotnikler üzerine yaptığı bir konuşmada şunları söylüyor:

....
Görüldüğü gibi, Lenin sorunu yalnızca “teknik gelişme” olarak görmüyor, tersine, bilinç unsurunu öne çıkarıyor. Bunu yapmak, hiçbir şekilde tekniğin, teknik gelişmenin önemini reddetmek demek değildir. Tersine, sosyalizmin inşasında teknik sorununu -bilinç sorunundan bağımsız olarak- öne çıkarmak, her dönemde revizyonistlerin işi olmuştur.” (Bolşevik, sayı 15, s. 140-141.)

Tüm bu noktalarda oldukça detaylı olarak karşılıklı pozisyonlar B. 15’te referans verilen yerlerde mevcuttur. Burada yapacağımız birkaç ilaveden önce okura bu görüşlerin savunucuları ile A.B. arasındaki tartışmanın tarihçesine de bir göz atmayı tavsiye ederiz. Çünkü bu tartışmalarda tek tek belgelerden yola çıkma iddiasına dayanarak sosyalizm için proletarya diktatörlüğünün zorunluluğu üzerine A.B.’ye ders veren yazarlara karşı A.B.’nin proletaryanın bağımsız örgütlenmesini savunduğu, partinin eski görüşleriyle bunun mümkünatsızlığını dolayısıyla da proletarya diktatörlüğünün imkansızlığını savunduğu, proletaryanın bağımsız örgütlenmesi ve böylece devrimi proletarya diktatörlüğü ile taçlandırmak için mücadele ettiği görülecektir. Okunun satırlarda A.B.’ye proletarya diktatörlüğü üzerine ders verenler bunlardır işte.

Konuya dönersek.

Y. Dost’un görüşleri kelimesi kelimesine mevcut mu? Ve bu görüşler Y. Dost’un eserinden eski olduğuna göre bir “öncelik” söz konusu edilirse öncelik onuru C. Bettelheim’den sonra bu akımlara düşer.

Ekonomi siyaset ilişkisinde, siyasetin üstünlüğü...

Teknik önemli ama, bilinç daha önemli.

Üretim önemli ama burjuva hukukunun dar sınırlarını aşmak daha da önemli.

Tayin edici olan... siyaset, bilinç,
komünizme geçiş ölçütü... kitlelerin bilinci...
Üretimi artıran rakamlar değil...vs., vs..

Ve tüm bunlar için Y. Dost'la ilgili tespitler olduğu gibi geçerlidir. bunlar siyasetle ekonomi arasındaki karşılıklı etkileşimin çerçevesinde edilmiş laflar değildir. Bunlar ekonomiyi değil, siyaseti temel gören, ekonomiyi de onun ürünü, türevi gören laflardır. Kaçınılmaz sonuçları daha önce ortaya koymuştuk.

Ve mesela bu görüşler temelinde Krusçef'e mal edilerek iş verimliliğinin, kişi başına düşen üretimin artırılıp kapitalist ülkelerin geçilmesi hedefinin tespitine üretici güçler teorisinin savunuculuğunun ispatı olarak değinilir. Gel gelelim bu tespit Krusçef'ten önce Stalin'e aittir. Zaten daha bilgili olan ve Stalin'in bu sizlerini bilen C. Bettelheim Stalin'e bu ve benzeri tespitler üzerinden saldırıp üretici güçler teorisinin şampiyonu ve Krusçef'in hocası ilan eder. Bu akımların ise özelliği tutarlı olmamaktan ibarettir. Onlar da açık yüreklilikle C. Bettelheim gibi yapmalıdırlar. Fakat tutarsızlıklarından yapamıyorlar. Daha doğrusu bu akımlar er veya geç böylesi haltlar yiyecek, böylesi bir gelişmeyle "tutarlı" olacak birilerini elbet üretirler. Ondan sonra da daha hala Stalin savunuculuğu iddiasını sürdürmeye çalışanlar, tutarlı hale gelenleri 'lanetlerler'. Sanki anaları kendileri değilmiş gibi...

Mesela Stakovanist harekete karşı çıkan, onları bir sömürü aracı olarak gören İKP'ye karşı çıkılır. Sanki "maddi özendiriciliğe "hiçbir ayırım yapmadan karşı çıkan ve böylece bu tür görüşlere temel hazırlayan kendileri değilmiş gibi. Vs., vs..

Gelin bunlarla, yıllar öncesinden bitirdiğimiz işimizi biraz diyalektik oynayarak bitirelim:

Hani komünizme doğru gelişmenin ölçütü üretimin arttığına dair rakamlar değil de, kitlelerin ML bilincinin artması vs. ya... Hani bunlar komünizme herşeyden önce, en önemlisi, bu anlamda tayin edici olan vs., vs. olarktan üretimin arttığını gösteren rakamlarla değil de kitlelerin bilincini artırarak varacaklar. Ve hümmе haşa üretimin öncelliğini savunmak üretici güçler teorisidir ya...

"Üretimin artması devrim değildir...

Ama, bunu deyen de fena halde yanılmaktadır.

Niye mi? "Üretim artmasa", yani üretim gelişmese devrime ihtiyaç doğmaz, devrim için ekonomik temel doğmaz da onun için. Bu laf işte C. Bettelheim'ın temelsiz sınıf mücadelesi (devrim) görüşünün kısa bir özetidir.

Üretimin artması bal gibi devrimdir. Devrimi zorunlu kılan, ihtiyaç haline getiren tamı tamına budur çünkü.

Üretimin artması devrimin bir sonucudur.

Çok doğru. Devrim eski üretim ilişkileri tarafından cendereye alınmış üretici güçlere uygun yeni üretim ilişkilerini kurarak üretimin gelişmesi imkanını hazırlar. Sonra...

Sonra üretimin artması devrimdir. Mesela, köylüler daha kollektif çiftliklerde örgütlenmemiştir. Bunun için şehirlerde sanayini geliştirir, köylülerin kollektif çiftliklerde örgütlenmesi için gerekli üretim araçlarını üretebilecek duruma gelirsiniz. Ve kırdaki kulakları temizlersin. Yani Üretimin Artması Devrimdir. Veya...

Veya bu işi R. Yürükoğlu'nun dediği gibi bir "kararname" ile yaparsın, C. Bettelheim'in dediği gibi mülkiyet ilişkilerini değiştirerek yaparsın... veya, efendime söyleyeyim... "devrim yaparak" yaparsın. Ne de olsa "Üretimin artması devrim değildir. Üretimin artması devrimin bir sonucudur."

Biz biliyoruz ki, "allahtan" Stalin sizler gibi, R. Y., C. B., Y. D., B. P., M. B., Spartaküs, vs., vs. gibi devrimci bir adam değildi. O sizler için üretici güçler teorisinin şampiyonu olan bir adamdı. Yani gelişmiş üretici güçlerin sağlam temeli üzerinde Kulakları temizledi. işe, üretimle başladı, devrimle bitirdi... Ve öyle bir bitirdi ki revizyonist hainler daha hala adına layık bir Kulak kesim oluşturmak için ıkınıp duruyorlar. Çin'de ise kimse ve nedense hiçte öyle önemli bir engelle karşılaşmadı.

Ve Krusçef'çilerin savunur gördükleri doğru görüşlere hücum ederek modern revizyonistlere karşı mücadele edilirse, sonuçta Stalin'e ML'e hücum anlamına gelen böylesi mücadeleler sadece ve sadece modern revizyonistlerin işine yarar. Yarıyor da. Çünkü modern revizyonistler Marksizmin savunucusu pozlarına bürünebiliyorlar. Modern revizyonistler için burada ele aldığımız tüm modern revizyonizm düşmanlıkları bulunmaz nimettirler. Ve ters yüz edilmiş modern revizyonizmin ta kendisidirler.

-IV-

PARTİZAN

Bu eğilimi ele almaya gerek var mı?

Bence yok.

Çünkü bunlar tutarlı C. Bettelheim'cidirlar.

Stalin eleştirilerine kadar. Daha doğrusu tutarlı "Kültür Devrimcisi" olan C. Bettelheim'in takipçisi, utangaç takipçisi, "Kültür Devriminin" ise ateşli savunucularındırlar.

Elimizde bu konuda Komünist sayı 13 var. illegal yayınları olduğundan ve böylesi yayınlardan alıntıya çok kızdıklarından referans veremeyeceğiz. Ama görüşler açık. C. Bettelheim ile Y. Dost'u okuyan fikir silsilesi olarak onları da okumuş olur.

Partizan eğiliminin itirazını olursa alıntıları bir ara okura sunarız.